

XVIII. ÉVFOLYAM

13. SZÁM.

BUDAPEST, 1928

MÁJUS 1.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:
PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:
MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., ORSZÁGHÁZ UTCA 30. SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő, negyedévre 3 pengő.

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Öngyilkosság.

A testületben rövid időn belül ketten követtek el, illetve kíséreltek meg öngyilkosságot. Az egyik, aki ezidőszerint már halott, tettének okául a testületből történt elbocsátását jelölte meg; a másik, aki súlyos sérüléssel kórházban fekszik, azért akart — amint hátrahagyott leveléből kitűnt — az élettől megválni, mert egy nő szerelmével üldözte és másként tőle menekülni nem tudott. A két öngyilkosság indító okai, bár lényegileg különbözők, abban megegyeznek, hogy döbbenetesen könnyűek, érthetetlenül elégtelenek egy olyan végzetes tett végrehajtásához, mely hirtelen nagy fekete pontot tesz az élet — ebben a két esetben az alig elkezdett fiatal élet — végére.

Az első esetben, az elbocsátás miatt történt öngyilkosság esetében, sajnos, bármennyire sajnáljuk a kioltott fiatal életet, bármilyen részvételt viseltetünk a halott hozzátartozói iránt, nem tudunk mást mondani, mint azt, hogy aki a csendőruniformis, a hivatása és a testület iránt érzett ragaszkodásból képes szíven löni magát, hogy az legyen képes arra a kevésbé nehéz feladatra is, mely abból áll, hogy örködjön ama szabályoknak, előírásoknak betartásán, melyek nélkül a csendőr uniformisa mitsem különbözik a lakájától, melyeknek mellözése, megsértése a csendőrt a polgári lakosság szemében fegyveres haramiává teszi.

A halottaknak tisztelet jár ki s szegény volt bajtársunknak nem akarjuk elkövetett ballépéseit felsorolni, de viszont lehetetlen elhallgatnunk, hogy a testületből csak azokat bocsátják el, kik erre nyomós okokat szolgáltatnak. Ha netalán mégis igazságtalannak, tulszigorunak tartotta magára elbocsátását az öngyilkos csendőr, meg lett volna a módja, a lehetősége, hogy panaszát az illetékes fórum elé vigye és ha csak egy parányi lehetősége lett volna az enyhébb elbíráhatásnak, a méltányolhatásnak, úgy ebben okvetlenül részesült volna. Nem szabad azonban elfeledni s ezt jól jegyezze meg magának minden csendőr, hogy a megbocsátásnak, a könyörületességnek azt a fokát nem lehet egy nagyon komoly, nehéz hivatású testületen belül elvárni, amit esetleg a privátéletben az egyik ember a másikkal szemben gyakorolhat. Az apa elnézheti a fiának, hogy pénzeserszényét megdézsmálja és pénzét eldorbézolja, egy asszony elnézheti férjének, hogy nap-nap mellett részegen támolyog hajnaltájban haza, heti keresményét a bűzös korcsmában hagyva. Ez teljesen az egyénre van bízva. A testülettől az elnézésnek ezt a fokát nem lehet kívánni, mert akkor

a testület, mint odvas, szüette rozoga faalkotmány az első szélfúvásra — összeomlana.

Mindezek előrebocsátása mellett hangsúlyoznunk kell, hogy a bátorságot akkor sem szabad elveszíteni az élet küzdelmeivel szemben, a harcot akkor is folytatni kell, ha valaki a bevágott uton eltévedett, eltévedett és az életet egy másikon, talán kevésbé tetszősen folytatni kell. Az ember tettének, cselekedeteinek következményeit viselni kénytelen. Ha a tett következménye abban nyilvánul meg, hogy meg kell válni egy megszeretett életpályától, még ez nem azt jelenti, hogy az életpályával együtt magától az élettől váljon meg. A férfi legyen talpig férfi. Akkor is, ha hibázott és ha emiatt keserűséget vagy kárt is kénytelen elszenvedni. Az előfordult esetben fegyelmi kihágások és vétségek halmazata kényszerítette a birákat, hogy a testületből való elbocsátást kimondják. Aljas természetű bűncselekmények nem forogtak fenn s az egyén becsülete tulajdonképpen érintetlen maradt. A kihágások, vétségek nem voltak összeegyeztethetők a csendőri szolgálattal, de nem zárták volna ki, hogy elkövetőjük, egy más, kevésbé kényes pályán tisztességes helyet biztosíthatott volna magának.

A másik esettel ugyszólván teljesen érthetetlenül, tanácstalanul állunk szemben. Azt hisszük, hogy az a csendőr, aki szerelmi ügyből kifolyólag akarta eldobni az életét, azóta lázas, pólyába göngyölt fejével a kórházi ágyon rájött arra, hogy valami nagy könnyelműséget, — vagy inkább nevezzük a találébb nevéen — valami igen nagy ostobaságot követett el, amikor egy rosszul irányzott golyóval fél arcát szétroncsolta. Szám-talan esetet hallunk, amikor az elhagyott szerelmes csalódásában, elkeseredésében a halálban vél vigasztalást találni. Ezt valahogy meg tudjuk érteni, bár ezt is meggondolatlan, elhamarkodott cselkedetnek tartjuk, hisz a szerelem csak a szerelmes pillanatnyilag felcsigázott fantáziájában szerepel, mint »gyógyíthatatlan«, mint »halálos«. Azt azonban, hogy valaki azért akar meghalni, mert szerelemmel üldözik, ezt a legmélyebb lélekbuvárással is nehéz megmagyarázni.

Ugy az első, mint második esetben hiányoznak a komoly okok erre a végső kétségbeesett gondolatra. A gondolatokat inkább oda kell irányítani, oda kell összpontosítani, hogy e végzetes tettel mily mérhetetlen fájdalomban lesz részük a szülőknek, kik gyermeküket nagy keservesen felnevelték s akik zokogva, kéztördelve állják körül az elvesztett fiuk ravatalát.

Ugy az első, mint második esetben az »excentrikus« a »privát« emberhez szököttünk. De volna néhány szavunk a csendőrhöz is. A magyar csendőr csak a magyar hazáért halhat meg vagy ama magasabb érdekek szolgálata közben, melyek a csendőrhivatást kitüntetően messzi magasra kiemelik a többi foglalkozási ágak közül. A csendőr arra esküt tett, hogy életét a Hazának és Szolgálatnak szentelje s ha maga ellen fordítja fegyverét, — esküjét szegi meg.

A legújabb büntetőnovelláról.

Irta: Dr. VALLÓ JÓZSEF őrnagy.

Sokat hallottunk már az 1928. évi X. t. c.-kel megalkotott s a büntető igazságszolgáltatás egyes kérdéseinek szabályozásáról szóló, — folyó évi március hó elsejével életbelépett — legújabb Büntetőnovelláról, anélkül, hogy tisztában lennénk azzal, hogy az új törvény a Btkv. és Kih. Btkv. mely §-ait fogja megváltoztatni. Nem tudjuk továbbá azt sem, hogy ezen változások mennyiben fogják érinteni a csendőrségi gyakorlati közbiztonsági szolgálatot.

Ezen nagyfontosságú és aktuális kérdéseket büntetőjogi munkámnak éppen sajtó alá rendezett IV-ik kiadásában szándékozom részletesen feldolgozni, most tehát csak arra fogok szorítkozni, hogy az új törvénynek minket közelről érintő legfontosabb rendelkezéseit megvilágítsam.

1928. évi X. t. c. 1. §. A büntetőtörvénykönyvekben (1878: V. törvénycikk Btk. és az 1879: XL. törvénycikk Kbtvk.) és más törvényekben büntetett, vétség vagy kihágás minősítéséül (1908. évi XXXVI. t. c. 39—42., 48., 49. és 51. §., 1879: XXXI. t. c. 69., 73. és 74. §. 1894: XII. t. c. 93., 94. és 97. §. (vagy egyéb célból 1896: XXXIII. t. c. 532. és 547. §., 1901. évi XX. t. c. 14. és 17. §.) meghatározott büntetőjogi értékhatárok ugyanannyi számú pengőben állapítatnak meg, ahány számú koronának jelelt meg az eredetileg meghatározott összeg.

1. Az 1. §. általános, az egész Büntetőjogra, tehát a Btkv., a Kih. Btkv. és büntetett, vétséget vagy kihágást megállapító más törvényekre is kiterjedő szabálya az, hogy a büntettek, vétségek és kihágások minősítésére megszabott értékhatárok ugyan-

annyi számú pengőben állapítatnak meg, ahány számú koronának felelt meg az eredetileg meghatározott összeg. Ezen rendelkezés folytán a büntetőjogi értékhatárok felemeléséről szóló 1923. évi XXXII. t. c. felhatalmazása alapján kiadott 5340/1924. sz. M. E. rendelet hatályát veszti. Ennek a rendelkezésnek az lesz a gyakorlati következménye, hogy a bűnügyek tulnyomó részét képező vagyon elleni bűncselekményeknél a büntettek és vétségek száma feltűnően le fog apadni. Az eddigi kisebb értékhatárok mellett ugyanis a csekélyebb vagyoni kárt okozott deliktumok is büntettké vagy vétségekké minősültek, mert pl. a lopásnál 40 P, a csalásnál 20 P volt a vétség felső határa, viszont a mezőrendőri és erdei lopásnál 24 P s a Bn. 51. §-a szerint minősülő tulajdon elleni kihágásnál már csak 4 P volt a kihágás felső határa. Ezzel szemben az új törvény a lopás vétségének felső határát 100 P-re, a csalásét 50 P-re teszi, míg a mező- és erdőrendőri kihágásokét 60 P-re s a tulajdon elleni kihágásét 10 P-re felemeli. Ez annyit jelent, hogy az eddigi büntettek jelentékeny része vétségekké s a vétségek nagy része kihágásokká enyhül. Ez a változás a csendőrségi gyakorlati közbiztonsági szolgálatban is könnyítést fog előidézni. Az elfogások és tényvázlat szerkesztések száma lepad. A vagyon elleni deliktumok tulnyomó részben vétségekként a kir. járásbíróshoz vagy kihágásokként ugyanoda, esetleg a rendőrhatósághoz lesznek feljelenthetők, a mi jelentékeny munkamegtakarítást fog eredményezni.

3. §. A Btk.-nek, a Kbtvk.-nek, továbbá más törvényeknek és egyéb jogszabályoknak azok a rendelkezései, amelyek egyes cselekményekre mellékbüntetésként határoznak meg pénzbüntetést, hatályukat veszik.

Ha a terheltnek megfelelő vagyona, jövedelme vagy keresete van, szabadságvesztés-büntetés mellett mellék-

Új mappa előtt...

Cseh-Szlovénzkó egy kis falujában
Áll egy szegényes, öreg iskola.
Öreg a mester is, ki ott tanított,
Cseh szót nem ejtett szája ki soha.

S hogy elrabláék tőlünk a Tatra táját,
Az ősz preceptor örhelyén maradt,
De a szive halkuló ütemmel
Magyarul vert a nyűtt kabát alatt.

És jött az ősz... magyar, tót nebulók
Sereglettek fel az iskolába,
Táskájukban a magyar ábéce,
A toktartó és a palatábla.

Mit tudták ők, hogy fordult a világ
S povedálni már csak csehül lehet
S az új mappán nagy Rákóczi fészke,
Kassa városa, cseh Kosice lett?

A mesternek erről kellett volna
Beszélni, hogy jött a földrajz-óra;
De a leckét ő másképen tudta
S tanította vagy negyven év óta.

Jelen búja átredült a lelkén,
Szive szorult, szeméből könny fakadt;
Földrajz-órán, — az új mappa előtt:
Szegény tanító szive megszakadt.

Nagy Ferenc.

Gulyafordítás.

Irta: SOMLAY KÁROLY.

A Bakony alján dalok és színes mesék hordozták annak idején a Környe Gábor pandurkáplár nevét.

Magas, vállas ember volt. Sarkantyus csizmái alatt a kavics is szétroppant. A duplacsövű kováspuskát és a széles pandurkardot olyan könnyen kezelte, mint más a fogpiszkálót. Szürke szemének delejező sugarait és sebforradásos arcának szigorát ritka ember állta.

Ágrólszakadt szegény volt. Apai szót sose hallott; az anyai gyöngédségekből is csak morzsa jutott neki. Ugy nőtt fel, mint az erdő fája: senki nem nevelte, senki nem ápolta. Gyermekkorában már a mernyei páston nyaralt a gulyával; mint legény pedig birkát legeltetett a somogyi vágásokban. Az ilyen pusztaszeri életsorban bizony elszökik az ember a beszélgetéstől és sok egyébtől.

A sors ebben az állapotában akasztotta össze szívével az uradalmi majorosgazda leányának, a buzaszinhaju Verának szívével. Ez az érzelmi közösség aztán sok nehéz órát okozott Gábornak. Ez a szerelem lett életének váltótutja.

Már annyiban volt a leánnyal, hogy kisasszony napi vásáron a menyasszonyládát és a rojtos selyemkendőt is megveszik. De hiába kereste a legény a vásáron Veráékat. Ez a dolog aztán megbolygatta a lelkét.

Az egyik lacisátorban pirosbort mértek, pecsenyét sütöttek és riszálták a szerszámot a fistes-ek, a vályogvető romák. Éppen a kanásztánc alá huzzák a nótát, öt-hat

büntetésként pénzbüntetést kell megállapítani a vagyon elleni büntettek, vétségek és kihágások minden esetében, továbbá bármely büntett, vétség vagy kihágás esetében, ha azt nyereségvágyból vagy jogtalan vagyoni haszonszerzés céljából követték el.

Ezenfelül, ha a terheltnek megfelelő vagyona, jövedelme vagy keresete van, szabadságvesztés-büntetés mellett mellékbüntetésként pénzbüntetést állapíthat meg a bíróság egyéb büntett, vétség vagy kihágás esetében is, ha tekintettel az elítélt egyéniségére úgy találja, hogy a pénzbüntetés alkalmazásával az elítéltet újabb bűncselekmény elkövetésétől hatályosabban lehet visszatartani.

Pénzbüntetés mellett mellékbüntetésként pénzbüntetést nem lehet megállapítani.

1. A 3. §. első bekezdése nemcsak a régi büntető-törvényeknek, a mellékbüntetések mérvére (összegére) vonatkozó rendelkezéseit, hanem a régi büntető-törvényeknek a pénzbüntetés, mint mellékbüntetésre vonatkozó összes eddigi rendelkezéseit is hatályon kívül helyezi.

2. A 3. §. második bekezdése szerint a pénzbüntetésnek mellékbüntetésül való kiszabása kötelező, ha megállapítható, hogy a terheltnek megfelelő vagyona, jövedelme vagy keresete van. Ezen általános feltétel fenforgásán felül további feltétele a pénzbüntetés mellékbüntetésül való alkalmazásának:

a) hogy az elkövetett büntett, vétség vagy kihágás vagyon elleni bűncselekmény legyen;

b) hogy a bármely más (nem vagyon elleni) büntett és szabadságvesztéssel büntetendő vétség vagy kihágás elkövetésénél a tettet nyereszkedési vágy, illetve jogtalan vagyoni haszonszerzés célzata vezesse.

c) Végül a 3. §. harmadik bekezdése szerint a bíróság belátása szerint, alternative alkalmazható a

pénzbüntetés mellékbüntetésül bármely büntett és szabadságvesztéssel büntetendő vétség vagy kihágás esetében, ha a) a terheltnek megfelelő vagyona vagy keresete van; b) ha az elítélt egyénisége biztosítékot nyújt a tekintetben, hogy a pénzbüntetés rá nézve javító hatással lesz.

3. A 3. §. negyedik bekezdése arról rendelkezik, hogy a főbüntetésként kiszabott pénzbüntetés mellett pénzbüntetést mellékbüntetésül is kiszabni nem lehet.

4. Ezen változtatások a csendőrségi gyakorlati szolgálatot annyiban érintik, hogy ezután minden büntett és szabadságvesztéssel büntetendő vétség vagy kihágás nyomozása alkalmával annak megállapítására is ki kell a nyomozó járőrnek terjeszkednie: 1. van-e a terheltnek megfelelő vagyona, jövedelme vagy keresete (a vagyoni bizonyítvány ezután nemcsak a kir. járásbíróság, hanem a rendőrhatóság hatáskörébe tartozó kihágások esetén is beszerezendő lesz. Lásd: Szut. 467. pontját). 2. hogy a terhelt egyéniségére való tekintettel, (erkölcsi romlottság, elvetemültség, rossz hajlamok) lehet-e őt pénzbüntetéssel újabb bűncselekmények elkövetésétől hatályosabban visszatartani. — Mindezen rendelkezések a rendőrhatóság hatáskörébe tartozó kihágásokra is érvényesek.

4. §. Vétség vagy kihágás esetében a bíróság választása szerint a szabadságvesztés-büntetés mellőzésével főbüntetésként megfelelően súlyos pénzbüntetést alkalmazhat, de csak akkor, ha tekintettel az elítélt egyéniségére úgy találja, hogy megfelelően súlyos pénzbüntetés alkalmazásával őt éppen úgy vagy érzékenyebben lehet megbüntetni és őt újabb bűncselekmény elkövetésétől éppen úgy vagy hatályosabban lehet visszatartani, mint a cselekménnyel arányban álló szabadságvesztés büntetés alkalmazásával.

Az e §. alapján kiszabott pénzbüntetés feltételes

kanász pedig baltát villogtatva, rakta a tempót. Nagy magabusultában Gábor is az egyik asztalhoz telepedett és italt parancsolt.

A kanászok tetszését alig nyerte meg az új vendég, mert haragos pillantásokkal nézgették. A bocskoros kanász nem sziveli a harmonikaszáru csizmáon kényeskedő juhászt; ez meg a Földanya legszánandóbb mostohagyermekének tartja a zsiroshaju, mocskosbeszédű kanászt. Már csak azért is, mert a bakonyi kondás szélesperemű keménykalapot visel. Ez az idegenből származott *satyak* bántja a juhász finnyás gusztusát; azt tartja felőle, hogy a kanászkalap kalapnak inkább kucsma, kucsmanak azonban mégis inkább csak kalap. A kondásnak meg az a véleménye, hogy a juhász fejről béget a birka. A inételes juhót azzal vigasztalja, hogy: sose busulj szegény pára, süveg gyanánt előbb-utóbb ugyanis a gazdád kobakjára kerülsz.

Többi között ezek a gunyaheli eltérések is okozói a kölcsönös gyűlölködésnek.

Gábor nem sok ügyet vetett a fagyusbajszu, bocskoros nációra. Verán kalandoztak a gondolatai. A bor is tüzelte, biztatta. Belé-belédanolászott hát a muzsikába.

A kanászok összenéztek, aztán az egyik — akiben legelőször vetett lobbót a kurázi — görcsös botjával az asztalról leütötte a juhász borosüvegjét.

— Nédd csak, a rusnya, — morogja ez és a rezes kampónnyel koponyán legyinti a kanászt.

A legyintés bőséges utravaló lehetett a másvilágra, mert a kanász egy kurta hördüléssel az asztal alá hullott.

Ilyen fölösleges erőpazarlás után rendszerint bujkáló, tilosban járkáló szegénylegény, betyár lesz az emberfia.

Hanem a tisztesség úgy hozza magával, hogy mielőtt utoljára lépné át a szülővármegyéje határát: illendően elkövetkezzék a babájától.

A végzetes kalandot követő éjszakán Gábor hát bekopogott a majorosgazdáék viskójának egyik ablakán. Az első jeladásra megjelent a leány a pitaron.

— Kerestelek a vásáron — mondja a legény.

— Nem én vagyok az oka, hogy nem találtál ott. Besugták az apámnak, hogy izé... hogy te apátlan gyerek vagy.

— Ha ez bűn, akkor bűnös vagyok... Titokban szült sarjadék, fattyu vagyok, — bödült fel a legényből a keserűség, aztán otthagya Verát a pitaron.

Mit csináljon? Hová menjen?... Nem maradt sok idő a fontolgatásra. A kanász halála is égette az agyát. Talán nyomában is vannak már a *vármegye kopói*...

A szomszéd faluban éppen verbuváltak a Pálffy-huszárok. Az elbusult legény közéjük szegődött; fejére nyomták a rézbokrétás csákót. Katonáéknál nem pirongatják le az embert a származása miatt. De Bécsig, Krakóig, Majládig el se nyulik a vicispán keze amiatt a kis kanászbaj miatt.

Vera siratgatta ugyan a Gábort; de amikor elgyűrűzték egy négyökrös, féltelmes gazdalegénnyel: elfeledte a juhászt.

*

Egyszer mindennek vége szakad. A katonasornak is. A huszárdolmányt szivesen cseréli föl az ember a veszprémi cifraszűrrel. Csakhogy az obsitos katonának, akinek a kutya

felfüggesztésének (1908:XXXVI. t. c. I. és S. §.) nincs helye.

1. A 4. §. nem érinti a Btkv. 92. §. és a Kih. Btkv. 21. §-ának azon rendelkezéseit, hogy a büntetőbíró (és pedig: járásbíró vagy közigazgatási rendőri bíróság) tulnyomó enyhítő körülmények fennforgása esetén a bűncselekmény minősítésén enyhíthet (korrekcionálizáció) s végeredményben fogház vagy elzárás helyett pénzbüntetést állapíthat meg, hanem jogot ad az ítélőbírónak arra is, hogy ilyen tulnyomó enyhítő körülmények fennforgása nélkül is bármely szabadságvesztéssel (tehát államfogházzal is) büntetendő vétség vagy kihágás esetében szabadságvesztés-büntetés mellőzésével főbüntetésül pénzbüntetést alkalmazzon. A 4. §. tehát nem enyhítő szakasz, hanem olyan rendelkezés, mely a pénzbüntetést csak mint alkalmasabb büntetési eszközt vezeti be. Kitűnik ez a törvény azon rendelkezéséből is, hogy a 4. §. »megfelelően súlyos« pénzbüntetés alkalmazását írja elő, ha a megkivánt előfeltételek ezt indokolják. Ezen előfeltételek: a) hogy a bűnvádi eljárás tárgyát vétség vagy a kir. járásbíró, illetve rendőri bíróság hatáskörébe tartozó kihágás képezze; b) hogy a büntetőbíró úgy találja, hogy a pénzbüntetés éppen úgy, vagy még érzékenyebben fogja vádlottat sujtani és újabb bűncselekmény elkövetésétől visszatartani, mint a kiszabható enyhébb szabadságvesztés-büntetés.

2. Az alkalmazandó pénzbüntetésnek a törvény szövege szerint is, »megfelelően súlyosnak« s az elkövetett bűncselekménnyel arányban állónak kell lennie. Ha a cselekmény csekély súlya miatt kisösszegű pénzbüntetés lenne alkalmazandó, akkor a büntetőbíró ezt a Btkv. 92. §. vagy a Kih. Btkv. 21. §-ára való hivatkozással is alkalmazhatná.

3. A 4. §. alapján kiszabott pénzbüntetést ezen

§. utolsó bekezdésének rendelkezése szerint felfüggeszteni nem lehet. Nincs azonban akadálya az ítélet feltételes felfüggesztésének akkor: ha a vétségre, vagy kihágásra a Btkv.-ben vagy a Kih. Btkv.-ben főbüntetésül van pénzbüntetés előírva; vagy 2. ha a büntetőbíró korrekcionálizáció esetén a Btkv. 92. §. vagy a Kih. Btkv. 21. §-ának alkalmazásával szabta ki a pénzbüntetést.

4. Ezen változtatások is közelről érintik a csendőrségi közbiztonsági gyakorlati szolgálatot. A nyomozó járőrökre ebből háruló feladatokról lásd a 3. §-hoz írt jegyzet 4. pontját.

6. §. *A pénzbüntetést minden elítélten külön kell megállapítani.*

A pénzbüntetés megállapításában a bíróság ne csak a cselekmény alanyi és tárgyi súlyosságát, hanem egyúttal az elítélt egyéni, vagyoni és kereseti viszonyait is vegye figyelembe. E körülmények figyelembevételével a pénzbüntetést úgy kell megállapítani, hogy a kiszabott pénzbüntetés a különböző vagyoni és kereseti viszonyok között élő különböző egyénekre nézve egyenlő súlyú cselekménnyel szemben vagyoni és kereseti viszonyaikhoz arányítva egyenlő súlyú vagyoni hátrányt jelentsen. A meghatározott határok között ügyelni kell arra is, hogy a kiszabott pénzbüntetés ne legyen oly súlyos hátrány, amely az elítéltnak vagyoni romlását vagy aránytalan megterhelését idézhetné elő.

1. A 6. §. 2. bekezdése szerint a pénzbüntetés összegének kiszabásánál két szempontot kell mérlegelni: a) a cselekmény alanyi súlyosságát (vagyis a tettes személyére vonatkozó körülményeket) és ennek tárgyi súlyosságát (vagyis az elkövetés módjára vonatkozó körülményeket); b) a vádlott egyéni, kereseti és vagyoni viszonyait. A pénzbüntetés összegét pedig úgy kell

se várja a hazajövetelét, nehéz újra bekapcsolódni az életbe.

Környe Gábor, mint afféle munkából elszokott, kapaszkazakerülő ember beesküdünt a vármegyére pandurnak. A statáriumlevél éppen ki volt szügezve a templomajtókon, a csárdák kármentőin és a malmok kapuin.

Vakmerő pandur vállott belőle, aki rettenthetetlen bátorsággal nyomozott a szegénylegények után. Hamarosán káplárnak tették.

Zsufalován olyan volt, mint a villámos vihar. Darutollas kalpagja úgy illett a fejére, mint kösziklára a bárányfelhő. Bizony sok és sok menyecske csókja harmatozott a deli pandur bajuszán...

Egy gazdag bécsi kupec szokott abban az időben megfordulni a somogyi uraságoknál. Ökröket vásárolt. Egy alkalommal a mernyei gulyából válogatott össze vagy ötven darab hizott ökröt.

A megvásárolt állatokat hajcsárok szokták a Bakonyon keresztül Bécsbe terelni. Kiadós kereset volt a hajcsárság; kiváltképen, ha értett a hajcsár a szegénylegények nyelvén is. Ha jókor hirt adott az erdőre, hogy ekkor és ekkor, erre és erre hány állatot terelnek. Ha aztán az erdei legények szerencsésen átkeltek a rabolt jószággal a gránicon (ami betyárnyelven gulyafordításnak hívódott), a hiradó hajcsár mindig nagy pénzeket kapott a közbenjárásért. Az ilyen üzlet többet hozott a szegény zsöllérember bugyellárisába, mint amennyit tiz-husz kommcenciós cseléd egyévi bére kitesz. A falukon mindig volt hát egy-egy titkos vállalkozó, aki ezeket a rendes utról lehajtott falkákat Szlavóniában vagy Karinthiában az előre értesített orgazdánál pénzzé szokta tenni.

A nánai Halimba János is ezek közé a gyanus emberek közé tartozott. Elhizott, lusta, gögös ember volt. Alig szántott, alig vetett és mégis ő aratott legtöbbet. Köznapokon se vetette le az ezüstgombos gunyát a testéről. Az ő felesége volt a Vera, a Környe Gábor egykori rózsája. Keménycsipőjü, kacér menyecske lett belőle. Most volt forrásban a vére.

A bécsi kupec falkája hajnalban indult utra. A veszprémi országuton lévő Koplaló-csárda lett volna az első stáció.

Halimba János ezen a napon a vasastalpu szekérének saroglyáját fölpuozta szénával és másnap hajnalban elhajtott hazulról. A szomszédoknak úgy mondta, hogy borfuarért megy Veszprémbe. Csak a feleségének sugta meg, hogy *gulyafordítás* lesz a Koplalónál.

Többen látták is, hogy csakugyan a veszprémi uton indult el. De azt már senki sem látta, hogy a határkőnél irányt váltott a bükkösbe.

Környe káplár nem olyan pandur volt, aki szeretett a vármegyeházán a pokrócos priccsen nyújtózkodni. Folyton lóháton ült; ha mégis pihenni akart: mindig volt kéznél egy-egy hajlamos, szives menyecske, akinek lágy ölére hajthatta a fejét.

Most is magános patrulban járt. Alkony táján találkozott a bécsi kupec gulyájával. Ügyet se vetett rája. Másnap bucsu lévén Nánán, odasietett szállást rendelni a csöndlegényeknek. Vera asszonyban — ahogy megpillantotta a kocsmaszinben a hires káplárt — forni kezdett a vér.

megszabni, hogy ez a nagykeresetű vagyonos vádlottat épp olyan érzékenyen sújtsa, mint a kisebb jövedelmű, vagyontalan vádlottat a kisebb pénzbüntetés.

Ha pl. két különböző vagyonu vagy keresetű tetteársat akarunk arányosan megbüntetni, akkor a pénzbüntetési összeg alapjául az illetők egyhavi vagy egyheti jövedelmét, keresetét kell venni s ennek többszörösében vagy bizonyos hányadában a büntetési összeget megállapítani. Ily módon elérjük azt, hogy az egyformán bűnös tetteársak egyéni és vagyoni viszonyaik arányában, tehát igazságosan bűnhődnek.

2. A pénzbüntetés ne legyen olyan súlyos, hogy a vádlottnak aránytalan megterhelését vagy éppen vagyoni romlását előidézhesse.

3. Az elmondottakból következik, hogy a terhelt egyéniségének, vagyoni, jövedelmi és kereseti viszonyainak megállapítására a nyomozást végző járőrnek az eddiginél jóval nagyobb súlyt kell fektetnie, hogy ezzel is elősegítse a büntetőbíró feladatát.

Az 1890. évi XLIII. t. c. 3. §-ának rendelkezései szerint a terhelt vagyoni állapota felől utolsó tartózkodási helyének előjárósága, ha pedig vagyona másutt volna, eme község előjárósága köteles hivatalos bizonyítványban nyilatkozni.

A terheltre vonatkozó ezen adatok mérlegelését a rendőri büntetőbíráskodásról szóló 65.000/1909. B. M. sz. rendelet 24. §-a eddig is előírta. Hasonlóan rendelkezik az 1928. évi X. t. c.-nek a rendőri büntetőbíráskodásban leendő alkalmazását ismertető 1000/1928. B. M. kih. sz. rendelet is.

22. §. *A jogszabályoknak mindazok a rendelkezései, amelyek a jelen törvény rendelkezéseivel ellentéteivel ellentéteznek, hatályukat veszítik; így a jelen törvény 2. és 3. §-ának első bekezdésében, a 20. §.*

Talan a száján hervadozott még a leánykori csókok ize... Forró gondolatok lángoltak a kontya alatt... Asszony, szerelmes asszony volt; ki is kereste az alkalmat, hogy csak egyetlen pillantást kacsintthasson a régi szeretője szemébe.

Alig borult az esthomály a falura, Környe káplár már a mennyeket látta nyiladozni. Volt ott fecskeszó, de galambnevetés is. A menyecske ebben az órában, itt a Gábor karjai között halálos gyűlöletet érzett az ura iránt.

— Maradjál még, Gábor! Maradj még galambom — nyájaskodott.

— Hát az urad?

Pokolsugallta gondolat szikrázott most a menyecske lelkében: szabadulni az urától...

— Az uram? Ómiatta nyugodt lehetsz — felelte. — Valami ügye akadt a Koplaló-csárdánál. Legfőllebb, ha holnapután ilyenkorra gyün haza.

Az asszony nem hibázta el a számitást. A pandur összeráncolta a homlokát.

— Régóta gyanakszom az uradra. Csakhogy mindenféle hájjal megkent zsvány ő, aki eddig mindig átlépte a hurkot. De most csapdán fogom, — felelte.

Még csókot sem váltott a sietségben. Meghúzta lován a hevedert, aztán elparipázott. Veron asszony tudta, hogy mi lesz ebből. Az uránál is volt fegyver. Imádkozott is a két férfi közül az — egyikért.

A csárda körül minden csendes volt. Csak a közel majorsághól hallatszott néha egy-egy eb csaholása. Az ivóban és a szin alatt szanaszét horkoltak a hajcsárok. Mert olyan bort mértek a Koplalóban, hogy elalszik tőle az

második bekezdésében már megjelölt jogszabályokon felül hatályukat veszítik különösen:

a Btkv. 26., 53. és 102. §-a;

a Kbtvk. 16., 17. és 30. §-a, abban a részükben, amelyben a pénzbüntetésre vonatkozó rendelkezést tartalmaznak, továbbá 22. és 23. §-a, a 29. §-ának b) pontja;

egyres törvényeknek azok a rendelkezései (különösen az 1879: XXXI. t. c. 77. §., 1894: XII. t. c. 114. §., 1896: XXXIII. t. c. 12. §., 1911: I. t. c. 791. §., 1920: XV. t. c. 5. §.), amelyek a behajthatatlan pénzbüntetésnek szabadságvesztés-büntetésre átváltoztatása tekintetében a jelen törvénytől eltérő szabályokat állapítanak meg, ide nem értve a jövedéki kihágások tekintetében irányadó jogszabályokat;

az 1921: XXVIII. törvénycikk.

1. A Btkv.-nek hatályon kívül helyezett 26. §-a helyébe a jelen törvény 5. és 6. §-aiban, a hatályon kívül helyezett 53. §-a helyébe a jelen törvény 8., 9., 10. és 11. §-aiban és a hatályon kívül helyezett 102. §-a helyébe a jelen törvény 7., 8. és 9. §-aiban foglalt rendelkezések lépnek.

2. A Kih. Btkv. 16., 17. és 30. §-ainak a pénzbüntetésre vonatkozó rendelkezései szintén hatályon kívül helyeztettek. Ezen rendelkezések helyébe a jelen törvény 4., 5., 6. és 12. §-aiban foglalt rendelkezések lépnek.

3. A Kih. Btkv. 22., 23. §-ai és 29. §. b) pontja hatályon kívül helyeztetvén, a 22. és 23. §-ok helyett a jelen törvény 10. és 11. §-ai; a 29. §. b) pontja helyett a jelen törvény 7. §-ában lefektetett irányelvek lépnek.

4. Végül hatályukat veszítik az erdei kihágásokról szóló 1879. évi XXXI. t. c. 77. §-ával, a mezőrendőri kihágásokról szóló 1894. évi XII. t. c. 114. §-ával,

ember. A tuloknyáját pedig már a zalai uton terelgette néhány atyafi. A Mura felé igyekeztek, hogy még hajnal előtt odáig jussanak. A cimerét hányó százholdas kukoricásban akartak nappalozni. Nincsen ennél biztosabb rejtőhely, mert a muramenti agyagon másfélöltre is felkapaszkodik a tengeri.

A pandurkáplár lova patkóinak csattogására megtorpantak a falkát terelő emberek. Ismerték ők ezt a lödöbögést.

Halimba János káromkodott:

— Elárultak bennünket!

Gyönyörűen szórta sugarait a hold. Halimba János ezüstgombjai és a káplár kardja szinte fürödtek a fehér fényben. Mikor a pandur megállította a lovát, farkasszemet nézhetett a zsvánnyal. Egy-egy élet függött a percek-től... Majdnem ugyanabban a pillanatban durrant el a két fegyver.

A füst még el sem oszlott, a dörrenés még az erdőben hullámozott, mikor egy tompa zuhanás zárta be a puska-durrantást. Ott vergődött a porban vérző koponyával Környe Gábor. A lombos élőfa a porban hevert.

Nem hallgatták meg ottfönt a Veron asszony imádságát...

Ő azonban okos menyecske volt. Nem várta be az ura hazajövetelét. Abban az órában, amelyikben értesült a híres pandur katasztrófájáról; titkon föladta az urát a vármegyén, Halimba Jánossal el is bánt a statárium.

valamint a Polgári perrendtartásról szóló 1911. évi I. t. c. 791. §-ával megállapított azon rendelkezések, melyek a kiszabott pénzbüntetésnek, — behajthatlanság esetén elzárásra való átváltoztatásáról intézkednek.

Hatályukat vesztik továbbá a Bünvádi perrendtartásról szóló 1896. évi XXXIII. t. c. 12. §-ának azon rendelkezései, melyek a kiszabott pénzbüntetés hováfordításáról és a be nem hajtható pénzbüntetésnek elzárásra leendő átváltoztatásáról szólnak, s végül az árdrágító visszaélésekről szóló 1920. évi XV. t. c. 5. §-ának azon rendelkezései, melyek a pénzbüntetés összegének megállapítására, a pénzbüntetésnek szabadságvesztésre való átváltoztatására s az elkobzás kimondására vonatkoznak.

Kivánatos lenne, hogy mindezen változások a hatályon kívül helyezett §-oknál a parancsnokságok által előjegyeztessenek.

36. §. *A bíróság ítélettel határozott tartamu szabadságvesztés-büntetés kiszabása nélkül szigorított dologházba utalja azt a büntettest, aki az élet, a szemérem vagy a vagyon ellen különböző időben és egymástól függetlenül legalább három büntetést követett el és a törvény értelmében halálbüntetés kiszabásának nincs helye, ha megápitja róla, hogy az utolsó és az azt közvetlenül megelőző büntetést öt éven belül követte el és hogy bűncselekményeket üzletszerűen követ el, vagy bűncselekmények elkövetésére állandó hajlamot mutat (megrögzött büntettes).*

Az előbbi bekezdésben említett öt évi időtartamba nem lehet beszámítani azt az időt, amely alatt a terhelt személyes szabadságától meg volt fosztva.

I. A 36. §. a szigorított dologházba utalást az alábbi 6 feltételhez köti:

1. Hogy a 36. §. első bekezdésében felsorolt három bűncselekmény a Btkv. szerint eredetileg büntetetté minősüljön. (Ha a bíróság a Btkv. 66. és 92. §-ának alkalmazásával az előző két büntetést vagy ezek egyiket vétségé lefokozta (korrekcionalizáció) ez nem akadály a szigorított dologházba utalásnak).

2. Hogy az elkövetett három büntetést mindegyike vagy az emberi élet (a testi épség ellen nem), vagy a szemérem (férfi vagy nő ellen), vagy a vagyon ellen irányuljon.

3. Hogy a tettes a három büntetést különböző időben és egymástól függetlenül kövesse el. (Nem zárja ki a dologházba utalást, ha a tettes a két előző büntetést miatt már el is volt ítélve (lásd e törvény 38. §-át), fontos azonban, hogy a három bűncselekmény ne egyszerre és ne egymással összefüggésben kövessék el.)

4. Hogy az ítélet szabadságvesztésre és pedig akár életfogytig tartó fegyházra (de ne halálbüntetésre) szólnon.

5. Hogy a két utolsó büntetést 5 éven belül kövessék el, mely időtartamba azonban a tettes által a második büntetést miatt netán kitöltött büntetés nem számít.

6. Hogy a tettes a bűncselekményeket üzletszerűen (állandó megélhetés céljából) kövesse el és hogy egyénisége, életmódja s a bűncselekmény elkövetésénél tanúsított elvetemültsége folytán megrögzött büntettség minősíthető (kvalifikálható) legyen.

II. Mindezen feltételek fennforgása esetén a szigorított dologházba utalást az eljáró kir. törvényszék ítéletileg kimondani köteles.

III. Mellékbüntetések ez esetben épp úgy kiszabhatók, mint a fegyházbüntetésre ítéltknél.

IV. A 36. §. ezen rendelkezései a nyomozást

teljesítő csendőrörsökre is jelentékeny feladatot rónak. A szigorított dologházba utalás azon feltételeit, hogy az elítelt a bűncselekményeket üzletszerűen követte-e el, vagy hogy állandó bűnözési hajlamot mutat-e, már az első nyomozás folyamán kell ugyanolyan alapos-sággal megállapítani, mint a tárgyi vagy alanyi bűnös-ség egyéb körülményeit. A tapasztalat ugyanis azt bizonyítja, hogy a nyomozás folyamán beszerzett személyi és tárgyi bizonyítékok sulya alatt megtört gyanusított első kikérdezése alkalmával az előéletére vonatkozó terhelő adatokat is hajlandó bevallani, de a bírói eljárás szakában (a vizsgálat, vád alá helyezés, főtárgyalás alatt) lehiggadva és sok esetben védője által felvilágosítva, ezen adatokat inkább tagadni igyekeznek.

A szükséges előrelátással megszerkesztett Csend. Szolg. utasítás ezen újabb feladatok ellátására a nyomozó járőröknek módot nyújt s részletes utasításokat is ad.

Igy: 1. a Szut. 354. pontja szerint a csendőrnek a rovott előéletűeket, a szokásos büntetteseket s az állami és társadalmi rendre veszélyes egyéneket személyesen ismernie és jegyzékkönyvecskéjében egyenként nyilvántartania kell. (Ezek megfigyeléséről a 78. §. rendelkezik.)

2. Az őrsparancsnok az ilyen egyénekről figyelőlapot tartozik szerkeszteni, melyet azon esetben, ha ezek őrskörletéből átköltöznek, az új tartózkodási hely őrsparancsnokának megküldeni tartozik.

3. A Szut. 363. pontja a szokásos büntettesek, a gyanus és rendőri felügyelet alá helyezett egyének gyakorlati ellenőrzését szabályozza.

4. A Szut. 45. §-ának 1., 2., 6. és 8. pontja, nemkülönben a 23. pontja az ezen kategóriába tartozó büntetőknek elfogására, a Szut. 437. pontja ezek házá-
nak, a 439. pontja pedig ezek ruházatának átkutatá-
sára ad jogot és részletes utmutatást.

5. Végül a Szut. 434. és 435. pontja kötelezőleg előírja, hogy a gyanusított előző bűncselekményeire nézve is kikérdezendő, sőt ha kell, ezen adatok nyomozás útján is megállapítandók.

A csendőrörsök és nyomozó járőreik éljenek tehát a Szut.-adta ezen jogaikkal s igyekezzenek az igazságszolgáltatás közérdekü munkáját ezirányu fokozott tevékenységükkel is előmozdítani. Ne tévesszék szem elől, hogy a szigorított dologházi intézmény megalkotásának az volt a célja, hogy a mintegy 800—1000 főre becsült közveszélyes büntetők állandó garázdálkodásától az állam és a társadalom tartósan megmentessék. Ezen feladat törvényes megoldására a jelen §. módot ad. Fogják fel és oktassák helyesen ezen törvény intencióját az őrsparancsnokok s rövidesen látni fogják, mennyivel javult az ország s így saját őrskörletük közbiztonsága is. Ha ez az 1000 ember tartósan őrizet alatt marad, vagy, ha innen megjavulva kerül vissza a társadalomba, az elkövetett súlyosabb bűncselekmények eddigi számának rohamosan le kell apadnia.

37. §. *Szigorított dologházba csak oly egyént lehet utalni, aki az ítélethozatalakor életének huszonegyedik (21) évét már betöltötte s a 36. §-ban említett legalább három büntetést tizennyolcadik életévének betöltése után követte el.*

Hogy megrögzött büntettes-e a terhelt, ennek megállapításánál figyelembe kell venni egyéniségét, életmódját, életviszonyait, a bűncselekmények elkövetésének körülményeit, még pedig akkor is, ha a megelőző

cselekményeket fiatal korban vagy gyermekkorba követte el.

A szigorított dologházba utalásnak előfeltétele, hogy a tettes mind a három büntettet 18-ik életévének betöltése után kövesse el. Ezzel szemben a vádlott megrögzöttségének elbírálásánál a 18 éves korhatár figyelembe nem vétetik, mert az elbírálás az egész egyéniségre s az egész eddigi életmódra kiterjeszkedik. Elbírálendő lesz tehát: *a)* a vádlott egész egyénisége (istentelen, dologkerülő, kegyetlen, vakmerő, romlott lelkületű, részeges, stb.), *b)* életmódja (jelenleg és a múltban); *c)* mostani életviszonyai; *d)* az összes általa (bár még a fiatal vagy gyermekkorban) elkövetett bűncselekmények külső elkövetési körülményei (nagy szakértelem, okatlan károkozás, fölösleges erőszakoskodás) stb.

Mindezen adatok megállapításával sietni kell, mert a halogatás csak kárt okozhat. Az őrparancsnokok a nyomozó járőröket oktassák ki, hogy már az első nyomozás folyamán a következő adatok megállapítására is ki kell terjeszkedniök: 1. követett-e el a gyanúsított 18. életéve előtt büntetendő cselekményt; 2. milyen a gyanúsított egyénisége (természete); 3. milyen az életmódja; 4. milyenek az életviszonyai (vagyon, jövedelme, keresete); 5. milyen lelkületet mutatott a bűncselekmény elkövetésekor (ravaszság, elszántság, elvetemültség, nagy szakértelem, fölösleges durvaság, nagy károkozás, stb.). Mindezen adatokat a feljelentésben, tényvázlatban részletesen tárgyalni kell. (Lásd még erre nézve a 36. §-hoz irt jegyzetet.)

40. §. *A szigorított dologházba utalt által akár az ítélet hozása előtt, akár utóbb elkövetett büntett vagy vétség miatt minden esetben az a bíróság jár el, amelyik őt szigorított dologházba utalta.*

Ily esetben a bíróság az eset körülményeihez képest a szigorított dologházi őrizet legrövidebb tartamát fellebb emelheti vagy pedig az eljárást megszüntetheti.

1. A 40. §. a Bünvádi-perrendtartás 16. és 18. §-ától eltérő hatáskörrel és illetékességgel ruhazza fel azon bíróságot, mely a szigorított dologházba utalást elrendelte és pedig mindazon büntettekre és vétségekre nézve, melyeket az elítélt akár a szigorított dologházba utalás előtt, akár ezután elkövetett. Ezen rendelkezés folytán tehát az egyébként a kir. járásbíróság hatáskörébe tartozó vétségek ügyében is az eljáró kir. törvényszék lesz illetékes. Kihágások esetén mindazonáltal a Kih. Btkv. illetékességi rendelkezései maradnak érvényben; vagyis az elkövetett kihágások felett az elkövetés helyére illetékes kir. járásbíróság vagy rendőri hatóság hivatott ítélni.

2. A jelen §. első bekezdésének helyes értelmezéséből az is következik, hogy a szigorított dologházba utalást kimondó bíróság, illetékes marad mindazon büntettek és vétségek elbírálására is, amelyeket az egyszer szigorított dologházra elítélve volt egyén, élete fogytáig bármikor, tehát a szigorított dologházból való végleges kiszabadulása után is elkövet (a kihágások elbírálása ez esetben is a rendes illetékesség alá esik. Lásd Degré: A Magyar Büntetőtörvények Zsebkönyve.)

3. A szigorított dologházi őrizet legrövidebb tartamának felemelésére akkor kerülhet sor, ha az elítélt szigorított dologházi büntetése a második ítélet meghozása idején még le nem telt s a bíróság úgy találja, hogy a hátralévő szigorított dologházi őrizet, az elítélt megjavítására — tekintettel az új bűncselekményre — túl rövid lenne. Az eljárás beszüntetése viszont akkor

mutatkoznék célszerűnek, ha az utóbb elbírálás alá kerülő bűncselekmény oly csekély jelentőségű lenne, hogy az eredetileg kiszabott szigorított dologházi őrizettel az újabb bűncselekmény is elegendő és hatékonyan megtoroltnak ítéltetnék.

Lásd erről még jelen törvény 47. §-át.

46. §. *A feltételes szabadságra bocsátás tartama három év.*

Ha a feltételes szabadságra bocsátott ezalatt az idő alatt munkás és rendes életmódot folytat, a szabadonbocsátás véglegessé válik; ha ellenben erkölcstelen iszákos vagy munkakerülő életmódot folytat, vagy a felügyeleti szabályokat más módon súlyosan megszegi, az a bíróság, amelyik őt szigorított dologházba utalta, e tények megállapítása után elrendelheti visszaszállítását a szigorított dologházba, ily határozat hozása előtt tárgyalást kell tartani és arra a kir. ügyészséget és az elítéltet meg kell idézni.

Az ily módon visszaszállított a szigorított dologházba visszaszállítás elrendelésétől számított öt év eltelté előtt feltételes szabadságra újból nem bocsátható.

1. A feltételes szabadságoltak mikénti magatartásáról a 45. §-ban említett »Felügyeleti Szabályok« fognak rendelkezni. Ha a feltételes szabadságolt ezen szabályokat súlyosan megsérti vagy éppen erkölcstelen, iszákos vagy munkakerülő életmódot folytat, az őt dologházba utalt bíróság jogosult a szigorított dologházba való visszaszállítását elrendelni. De elrendelhető a visszaszállítás a jelen törvény 47. §-a szerint akkor is, ha a feltételes szabadságolt a feltételes szabadság ideje alatt oly büntettet vagy vétséget követett el, mely miatt a 36. §. szerint egyébként is dologházba utalásnak van helye.

2. A 3 évi feltételes szabadság (próbaidő) kifogástalan leteltével a szabadonbocsátás véglegessé válik. Az előző szigorított dologházi őrizetnek azonban mégis fennmarad az a visszaható következménye, hogy a feltételes szabadság letelte után elkövetett büntettek és vétségek feletti bíraskodásra is az a bíróság marad illetékes, amelyik az első szigorított dologházba utalást elrendelte. Lásd erről a jelen törvény 40. §-át.

A feltételes szabadság kifogástalan letelte után nem lehet pusztán erkölcstelen, iszákos és munkakerülő életmód, illetve a felügyeleti szabályok súlyos megszegése miatt dologházba való visszaszállítását elrendelni.

3. Az 1. alatti jegyzetben felsorolt okok miatti szigorított dologházba való visszaszállítás csakis ezen »Tények« megállapítása alapján történhet. »Tények« azon cselekmények, melyeket a tettes beismerésével vagy másféle személyi, vagy tárgyi bizonyítékokkal igazolni lehet; gyanu, feltevés, egyéni meggyőződés kétségtelen bizonyítékok nélkül nem lehet a visszaszállítás alapja. Ezen »Tények« megállapítása végett a törvényszék a B. P. szerint contradiktórius tárgyalást köteles tartani, melyre a kir. ügyészséget és az elítéltet meg kell idézni.

4. A feltételes szabadságra bocsátottak ellenőrzése a Szut. 13. §. 3. pontja értelmében a csendőrség rendes szolgálati teendőjét képezi. Ezen szolgálat mikénti ellátásáról a Szut. 54. §-a és 363. pontja rendelkezik. Ha a megfigyelés, illetve ellenőrzés folyamán olyan jelenségeket észlel a csendőrség, melyek a feltételes szabadságoltak dologházba való visszaszállítását szükségessé teszik, ezeket a Szut. 469. pontja értelmében nyomozás tárgyává tenni és a megállapított tényeket a szigorított dologházba utaló ítéletet hozott

biróság mellett működő kir. ügyészségnek bejelenteni tartozik.

51. §. Az 1908:XXXVI. t. c. 39. §-ában és 41. §-ának második bekezdésében a koronánál kisebb névértékű váltópénz vagy ezt pótló papírpénz helyett a pengőnél kisebb névértékű váltópénzt vagy ezt pótló papírpénzt kell érteni.

A Bn. 39. §-a a pénzhamisítás vétsége és büntette közötti értékhatárt 1 koronában állapítja meg, mely összeg helyébe a jelen törvény 51. §-a értelmében 1 pengő lép. Ugyanigy a hamispénz családhasználatának vétsége és büntette között a Bn. 41. §-ával megállapított 1 koronás értékhatár szintén 1 pengőre helyesbítettik. Ezen változtatásokat ajánlatos lenne a Btkv. érintett §-ainál előjegyezni.

52. §. Ez a törvény az igazságügyminiszter részéről megjelölt napon lép hatályba és rendelkezéseit — kivéve a következő bekezdésben említett eseteket — alkalmazni kell, tekintet nélkül a Btk. 2. §-ára, a hatálybalépéskor folyamatban levő ügyekben és a hatálybalépés előtt elkövetett cselekményekre is.

Pénzbüntetés és pénzbírság tekintetében azokban az ügyekben, amelyekben az elsőfoku bíróság a jelen törvény hatálybalépésének napja előtt már érdemlegesen határozott, továbbra is a jelen törvény hatálybalépésekor hatályban volt jogszabályokat kell alkalmazni; ily ügyekben tehát a jelen törvény 2—12. §-ai, 14. és 15. §-a, 18. §-a, 20. §-a második bekezdésének második mondata, 22. §-a és 24. §-a nem nyernek alkalmazást.

1. A Btkv. 2. §-a a klasszikus büntetőjogot jellemző túlzott humanizmus szellemében úgy rendelkezik, hogy a cselekmény elkövetése és az ítélelhozatal között alkotott újabb törvény csak akkor alkalmazható, ha ez a réginél enyhébb rendelkezéseket állapít meg. Ezt a jogelvet az 52. §. úgy az anyagi jogi rendelkezéseknél (a pénzbüntetés mérvének és alkalmazási módjának megváltoztatása, szigorított dologházba utalás, stb.), mint az alaki (eljárási) jogszabályok terén is (a csatlakozás rendszerének bevezetése, a fellebbezési eljárás egyszerűsítése, stb.) határozottan hatályon kívül helyezi s a jelen törvénynek bizonyos fokig visszaható erőt biztosít. Ezen szigorú álláspontot az indokolja, hogy a bíróságok túlterhelésén sürgősen és a tárgyalás alatt álló ügyekre is kiterjedő egyszerűsítésekkel segíteni kellett. Ezt a célt szolgálja az értékhatárok felemelése, a pénzbüntetésnek tágabb terjedelemben való alkalmazása, továbbá a megrögzött büntetéseknél szigorított dologházba utalás általi ártalmatlanná tétele, nem különben az ok nélküli fellebbezés korlátozása a csatlakozás intézménye által (Lásd a törvény 29. §-át.) s végül a különféle tárgyalási könnyítések. Mindezen kérdések rendezése annyira sürgős és közérdekű feladat volt, hogy a törvény visszaható erejével való érvényesítésüktől eltekinteni nem lehetett.

2. Ezen §. visszaható ereje csak a pénzbírságok és pénzbüntetésekre vonatkozó rendelkezésekre nézve nem érvényesül abban az esetben, ha az elsőfoku bíróság a törvény életbeléptetése: 1928. évi március hó 1-e előtt már érdemben határozott.

3. Az 52. §. által megállapított visszaható erőnek a csendőrségi gyakorlati közbiztonsági szolgálatban a kiderítetlen bűnügyek nyilvántartása szempontjából van nagy jelentősége. A Szut. 470. és a Csüsz. 181. pontja értelmében a ki nem derített hivatalból üldözendő büntettek és vétségek s a magánindítványi

hasonló súlyú bűncselekmények közül azok, amelyek üldözésére indítvány tétetett, az elévülés leteltéig a csendőrsök által nyilvántartandók. Már most az értékhatároknak a jelen törvény 1. §-ával történt felemelése folytán, az eddig értékhatáruk szerint büntetett minősített cselekmények (pl. a 45 P értékű egyszerű lopások) a 200 P-re felemelt új lopási értékhatár mellett vétségekké fognak átminősülni, viszont sok eddigi vétség (pl. az élelmiszer, tüzelőszer, stb. 4 P értéken felüli ellopása, az erdei és mezőrendőri lopások 24 P értéken felül) az itteni értékhatároknak 10 P, illetve 60 P-re történt felemelése folytán kihágássá lesz átminősítendő. Ennek már most egyenes következménye az lesz, hogy a vétségekké enyhülő büntettek 3 évi elévülési időszak leteltével a csendőrségi nyilvántartásokból törölhetőkké válnak, a kihágásokká enyhülő volt vétségek pedig azon a címen lesznek már most irattározhatók, hogy a kihágások nyilvántartása egyáltalán nincs elrendelve.

A keresztülvitel egyöntetőségének biztosítása okából mégis kívánatos lenne, hogy az osztályparancsnokságok a kiderítetlen esetek ezen átminősítését a kir. ügyészségekkel és a kir. járásbíróságokkal történt előzetes megállapodás után rendeljék el.

Az orosz vörös hadsereg erkölcsi értéke.

Irta: MISKOLCZY ÁGOST, a budapesti kir. ítélőtábla bírója.

Az utóbbi időkben sokat olvashattunk arról, hogy az oroszországi szovjeturalom ujjaszervezte a vörös hadsereget, felszerelését mindjobban tökéletesíti, sőt legújabbán közadakozásból száznál több hadirepülőgéppel gyarapult ez a felszerelés. Azt is mondják, hogy a vörös hadseregben vasfegyelem uralkodik, rendszeres hadgyakorlatok folynak, az elég sűrűn megtartott katonai szemlék pedig a viszonyokat közelről nem ismerő idegen előtt is rendes, jól felszerelt, fegyelmezett hadsereg képét mutatják.

Valóban, ha elolvassuk a vörös hadsereg szervezeti és szolgálati szabályzatait, ezek lényegükben nem különböznek egyetlen más európai hadsereg szervezeti és szolgálati szabályzataitól. Létszámát tekintve pedig a legerősebbek közt foglal helyet. Az is igaz, hogy véleményünket korántsem kell alapítanunk pusztán a különböző forrásokból eredő híradásokra, mert ezek sokszor ellentmondanak egymásnak. Mégis fel lehet tennünk egy kérdést s ez az, hogy a szovjet Oroszországának vörös hadserege számít-e egyáltalában komoly katonai erőnek, feltételezve azt, hogy felszerelése nem esik kifogás alá. Azért tesszük fel ezt a kérdést, mert erősen kételkedünk abban, hogy a felelet igenlő lehetne.

Oroszország immár tíz év óta a polgárháború állapotában van. Maroknyi vakmerő kalandor a társadalmi ellentétek és a háború okozta ernyedtség kihasználásával fellázította az orosz népet és katonaságot, az általános zürzavarban magához ragadta a hatalmat, megölte a törvényes uralkodót és családjának tagjait s olyan véres rémuralmat teremtett, amelynek eddig mintegy két millió ember esett áldozatul. Ez az uralom magát kommunista uralomnak nevezi s az orosz nép millióin a zsarnokság megfélemlítő eszközeivel uralkodik. Minden a pusztulás és züllés képét mutatja Oroszországban, mert a szovjeturalom minden neki

Az orosz szovjet világszerte nagy propagandát fejt ki az úgynevezett fegyverkezés és a polgári társadalom alapján álló államok hadseregei ellen. Hogy ez a propaganda mennyire nem őszinte, azt élénken bizonyítja az a körülmény, hogy a fegyverkezésben a kommunisták lázasan igyekeznek minden más államot felülmúlni. A képen szovjetsapatok díszfelvonulását látjuk.

gyanus egyéni megmozdulást irgalmatlanul elnyom. Nincs semmi jog és biztonság, mert a kormány saját rendelkezéseit sem tartja tiszteletben; az egész országban mindenki kétségbeesetten várja a szabadulás napját, amely meghozza a rendet és a békés gazdasági fejlődést és a törvények tisztelete által biztosított köznyugalmat.

Csodálni való lenne, ha ilyen országban, amely az általános felfordulás martaléka lett, ugyanaz a hatalmi tényező, amely ezt a felfordulást okozta, harcrakész, hadviselésre alkalmas hadsereget tudott volna felállítani. Semmi sincs ugyanis nagyobb ellentétben az anarchiával, mint egy katonai fegyvelmen alapuló szervezet és semmi sincs oly távol a vezér iránt való engedelmisség elvétől, mint a szovjeturalom alapjául tekintett u. n. munkás-, katonai- és paraszttanácsokban üzött demagógia.

Bizonyos az, hogy aki hadsereget akar teremteni, annak nem elegendő megszerkeszteni egy törvényt s azt kihirdetni. Még az sem teszi a dolog lényegét, mekkora legyen a létszám, milyen legyen a felfegyverzés és a ruházat: mindez elsősorban gazdasági és pénzügyi kérdés. Másodrendű kérdés az is, hogy valamely állam ipari fejlettsége mily hátteret ad az illető állam szükségleteinek hadseregét tekintve. Ne vizsgáljuk most a fegyvelés és rátermettség kérdését sem, amely egy hadsereg szakszerű

igazgatásával függ össze. Ne fejtessük most azt a kérdést sem, milyen lehet a vörös hadsereg kiképzése, ami, mint tudjuk, rendkívül fontos alkatelem egy hadsereg értékének. Most kíséreljük meg a feleletadást arra a kérdésre, amely szerintünk a legfontosabb, milyen lehet a vörös hadsereg szelleme és erkölcsi ereje?

Minden szervezetnek, így a hadseregnek értéke is a vezértől függ, akit élére állítanak. A vörös hadsereg ura és parancsolója az u. n. szovjet-kormány. Ez a kormány a vörös hadsereg élére természetesen csak olyan vezért állít, aki az ő céljai érdekében vezényli és vezérli a hadsereget. Ennek a kormánynak programja pedig harc a keresztény civilizáció minden eredménye ellen, harc a vallás ellen, harc a tulajdon ellen, harc a haza eszméje ellen. Legfőbb elve pedig az osztályharc életre-halálra, amely azt jelenti, hogy mindenkit meg kell gyilkolni, aki ellensége az u. n. proletáruralomnak. Ez a program, ez az uralom tehát a barbárságot, a rablást, gyilkolást, gyujtogatást és fosztogatást jelenti.

Milyen lehet annak a hadseregnek szelleme, amelyet ilyen program kormánya állít fel a maga védelmére? Ez a program nem lévén politikai tanítás, hanem árulás a haza, a művelődés és a haladás eszméje ellen, ez a program bűncselekmény s mint ilyen sarkalatos ellentétben áll minden erkölcsi fel-

fogással. Ennek a hadseregnek nem lehet tehát erkölcsi ereje.

Mi az az erkölcsi erő? Az erkölcsi erő az, amely távoltartja tőlünk a becstelenséget és jellemtelenséget. Az erkölcsi erő mindennek lisztelete, ami nemes, lovas, szép. Az erkölcsi erő tesz képessé minket, hogy anyagi érdek nélkül szeressük a hazát, hogy lelkünket a földi por szennyéből ki tudjuk ragadni és a legnagyobb áldozatokra is képessé tudjuk magunkat tenni szent eszmékért és célokért. Az a hadsereg, amelyben az erkölcsi erő él, félelmetesebb a legjobban felszerelt hadseregnél is, mert az erkölcsi erők legyőzhetetlenek.

Mi egy hadseregnek feladata? Megvédeni a hazát. A hazát védeni egy nép számára annyit jelent, mint megvédeni múltját, jelenét és jövőjét. Az a hadsereg, amelynek lelkében nem él a haza iránt való kötelesség eszméje, hanem csak egy pártnak vagy hatalmi csoportosulásnak egyéni érdekében harcol, nem erkölcsi alapon álló hadsereg. A vörös hadsereg tagjaiból kirtották a haza eszméjének kultuszát, zászlajára a lázadás és polgárháború jelszavát irták, ezzel megfosztották attól az erőtől, amelynek hiánya népeket döntött örök sirba s amely nélkül minden hadseregnek el kell buknia, ha a vele szemben álló hadsereg fel van vértézve erkölcsi erőkkel.

Ezredeket, ágyukat lehet néhány hónap alatt előteremteni, de mit ér az ezred, mit ér az ágyu, ha üresek és sivarak a szivek, amelyek az ezredeket és ágyukat irányítják, ha ezekből a szivekből hiányzik minden nemes érzés és lelkesültség a faj, a nemzet fenmaradásaért, a nagy ideálokért; ha ezekben a szivekben nem él az ősök lisztelete, akik vérük hullásával tették szentté a földet, amelyet ugyanolyan szent áldozatkészséggel kell megvédenie a késő unokának is? Az igazi katonának valóban a becsület mezeje a harci sík, de vajjon milyen érzelmekkel s mily ideálokért való lelkesedéssel megy barcba a vörös katona?

Ítéljük meg ezt a vörös katona 6 pontból álló esküjéből. E hat pont közül ide iktatjuk a legjellemzőbbeket:

3. Kötelezem magam arra, hogy szigorúan és fentartás nélkül megtartom a forradalmi fegyelmet és huzódózás nélkül teljesítem azoknak a parancsnokoknak minden rendeletét, akiknek joga a munkások és parasztok kormánya hatalmából ered.

4. Kötelezem magam arra, hogy a munkás- és parasztkormány első hívására megvédem a Szocialista Tanácsköztársaságok Egyesülését (így hívják ma Oroszországot) minden veszedelem és merénylet ellen, amely bármely ellensége részéről fenyegeti, nem fogom kímélni sem erőimet, sem életemet a Szocialista Tanácsköztársaságok Egyesüléséért vívott harcban, a szocializmus és a népek testvérisége érdekében.

6. Ha egy rossz gondolat eltérítene engem ünnepies eskümtől, legyek közmegvetés tárgya és a forradalmi törvény sújtó keze büntessen meg szigorúan.

Ez az eskü nem maradt holt betű, erre tanuság a számtalan kivégzés, amelyeket a szökevényeken végrehajtottak, különösen azóta, hogy a parasztok között kényszersorozásokat rendeltek el. Nem kell tehát okvetlenül kételkednünk abban, hogy az orosz vörös hadseregben megvan a fegyelem. Kétségtelen azonban, hogy az igazi fegyelem alapja a katona becsületérzése. Micsoda becsületérzés lehet azonban egy katonában, akit esküje fosztogató és gyilkos kormány védelmére kötelez, amely kormány, mint jogcímre a forradalomra

hivatkozik s nem is tagadja, hogy nem ismer hazát s csak egy pártot képvisel s amely esküdt ellensége mindannak, ami az egész emberiség előtt szent és tisztelt fogalom.

Jól tudja azt maga a szovjetkormány is, hogy az ilyen katona lehet kegyetlen, vakmerő, harcolhat esetleg halált megvetően is, de igazi erkölcsi bátorsággal nem fog rendelkezni soha. Ezért a vörös hadsereg harci képességét úgy akarja biztosítani és az ellenség felett úgy akar ezzel a hadsereggel diadalt aratni, hogy a szembenálló hadseregek erkölcsi erejét megkísérli tönkretenni. Minthogy a szovjetkormány célja a világ népeinek az állami rend ellen való fellázítása, minden államba elküldi ügynökeit, hogy az illető állam hadseregében bujtogató propagandát csináljanak. Ha aztán sikerül a hadseregek fegyelmét és erkölcsi erejét aláásni, sikerül a hadseregekben elhinteni azokat az eszméket, amelyeknek a vörös hadsereg köszöni létét, akkor ezekkel a hadseregekkel a vörös hadseregnek szembekerülés esetén csak fraternizálnia (komázni) kell s ha ezek az idegen hadseregek elhiszik majd, hogy a vörös hadsereg a népek testvériségeért küzd, nem fognak ellene harcolni, mert megtagadják vezéreik parancsait és megvetik hazájuk érdekeit.

Igy képzeli ezt a szovjetkormány. Ügynökei valóban iparkodnak befészkelni magukat az egyes államok fegyveres szervezeteibe s különösen Franciaországban nem kis sikert mutatnak fel a hadsereg erkölcsi erejének megtámadásával. Ám a vörös hadsereg még eddig semmiféle komoly, a vitézi hírnévre méltó harci tettet nem vitt végbe. Sikeresen megvédte eddig az orosz államhatalom bitorlót belső ellenségeivel szemben, sikeresen harcolt fegyvertelen felkelők ellen, sikeresen behajtotta a hadisarcokat szerencsétlen honfitársai bőrére, az igaz. Igaz az is, hogy a szovjeturalom ellen fegyveresen felvonuló ellenforradalmi hadseregek is tönkrementek és a vörös hadsereg maradt a helyzet ura. Ám azt hisszük, hogy ez az utóbbi látszólagos siker másban leli magyarázatát. Abban, hogy a roppant kiterjedésű orosz államterület maga megvédte a vörös hadsereget támadói elől, mert neki bő visszavonuló utat nyújtott, míg az ellenforradalom hadseregei a végtelen területen kellő módon magukat támadó előnyomulásra biztosítani nem tudták s felmorzsolódtak. Olyan hadsereg tehát a vörös hadsereg, amely nem területét védi, hanem a terület védi őt.

A vörös hadseregnek nincsenek dicső hagyományai, mint más rendes hadseregeknek. A vörös hadsereg eddigi történetében egyizben lett volna alkalma megmutatni, mit ér valójában. Ez 1920-ban volt, amikor a szovjetkormány Lengyelország megtámadását határozta el. El is jutott a vörös hadsereg Varsó alá, de szembekerülvén a hazáját védő lengyel sereggel és az ugyancsak hazája becsületéért küzdő Wrangel orosz tábornok oda küldött hadtestével, a vörös hadsereg látván, hogy fraternizálással itt célt nem érhet, hanem komoly harcra van szó, valóságos ájulási rohant kapott, majd rendetlen futásban szétbomlott.

Tudjuk egyébként, hogy a régi cári hadsereg sem volt mintaképe a hadseregeknek. Végezetül tegyük fel tehát azt a kérdést, hogy ezt a hadsereget vörös hadsereggé átalakulva jobba tehette-e az az eszme, amelyet a vörös hadsereg képvisel egy vitéz, jól vezetett és kellően felszerelt hadsereggel szemben?

Azt felelhetjük erre a kérdésre teljes tárgyilagossággal, hogy semmiesetre sem.

Az egységes közbiztonsági szerv gondolatáról.

Irta: MAHÁCS LAJOS százados.

A közbiztonsági szolgálat azzal, hogy a csendőrség a vidéken, a rendőrség pedig a városokban ügyel a társadalom békés munkarendjére, voltaképpen kétfelé tagozódik. Ebben egy bizonyos munkamegosztás is van: egyiké a nagy látóhatáru, szétszórt lakossággal betelepített anyaföld, a másiké a civilizáció centrumainak kövezete.

Ezt az alapelvet nem érinti, hogy egyes városokban nem a rendőrség, hanem a csendőrség látja el a közbiztonsági szolgálatot. Mert ezekben a jogilag városoknak számító helységeiben hiába keressük az igazi városi élet jellegzetességeit, de megtaláljuk — talán valamivel nagyobb arányokban — mindazt, ami a vidéket a várostól nemcsak az építkezésben és a forgalomban, hanem az emberek minden vonatkozású életnyilvánulásaiban megkülönbözteti.

A valóságban a helyzet a néhány kivétel ellenére is az, hogy a város a rendőrség, a vidék a csendőrség közbiztonsági felügyelete alatt áll. Amikor tehát az egységes közbiztonsági szerv gondolatával kapcsolatban a vidék és a város különbségei tárgyalás alá kerülnek, az ahhoz fűzött megállapításokat nem érintheti az a lényegében csak látszólagos tény, hogy van néhány város, ahol a csendőrség végzi a közbiztonsági szolgálatot.

Ami az egységes közbiztonsági testület gondolatát illeti, az egyáltalán nem újkeletű. Magántervezetekben, többé-kevésbé számottevő egyéni elgondolásokban ez a kérdés különösen a forradalmak idején, de az azt követő általános újjászervezés idejében is meglehetősen gyakran került szőnyegre.

Hogy aztán az egyesek elgondolásának volt-e valami hivatalos háttére, azt nem tudom, de az impreszióm az, hogy hivatalosan ez a probléma nem is volt probléma soha. Itt-ott hallottunk róla beszélni, de tudtommal a kérdés sem hivatalosan, sem magánközleményekben eddig nyilvánosan napvilágot nem látott.

Körülményes és egészen egyéni meggyőződésből táplálkozó próbálkozás volna ennek az okait kutatgatni és nem is tartozik ez a kérdés lényegéhez, erről tényleg jobb nem beszélni vagy legalább is fölösleges beszélni.

A látszólagos érdeklődéshiány okai közül mégis meg kell említeni azt a kézlegyintést, amivel sommásan intézik el meglehetősen sokan ezt a kérdést, mondván, hogy abszurdum még csak gondolni is ilyesmire. Ennek a kurta elintézésnek mindenesetre a gyakorlati életben kifejlődött ösztön, a helyesnek vagy nem helyesnek ösztönszerű megérzése ad alapot, de nem szabad arról sem megfeledkeznünk, hogy az utánunk jövőkre sokkal helyesebb ösztönök helyett kialakult, világos tudatot hagyni. A társadalom életének fejlődésében — amint ezt a manapság annyit emlegetett s a tények garmadájjával igazolt tétel mondja — véglegesség nincs, ami ma jó, az holnap rossz lehet vagy ha meg is marad jónak, a holnap emberei mégsem lesznek vele megelégedve, mert jobbat akarnak. Egy kicsit másként nézne most ki a világ, ha — általánosságban mondom — az elődök így gondoltak volna az utódokra.

Nem nyitott kapu döntése tehát a felvetett kérdés megbeszélése, hanem határozott, világos, részletbe-

menő tudattá való kialakítása és továbbadása az utánunk jövőknek. Egészen biztosra veszem, hogy vannak, ki tudja mennyire számottevők is, akik az egységes közbiztonsági testület gondolata mellett lándzsát törnek ma is, ki tudja, hogyan fog ezek száma és sulya gyarapodni. Nagyon furcsa volna hát, ha a látszatra nagyon csalogató gondolatnak a csábító erejét éppen mi, a közbiztonsági érdekeknek messzebbre menőleg is hivatott örei, meg sem próbálnók már most jóelőre a valóságos értékére leszállítani.

Lehet azután, hogy a hallgatás másik oka az a bizonyos: »Nem kell róla beszélni!«. De bizony beszélni kell róla; mindenről kell beszélni, ami az emberi összességet érdekelheti, mert nincs az életnek egyetlen problémája sem, amit agyonhallgatással egészségesen el lehetett volna s a jövőben is el lehetne intézni.

Igazolásképpen voltam kénytelen ezeket előrebocsátani, hogy abból a sok mindenből, amit erről a kérdéstről el lehet mondani, azt a keveset, amit mondani tudok, elmondjam. A többi pedig majd kinek-kinek eszébe jut.

Maga az egységesítés minden téren és minden vonatkozásban örökéletű emberi törekvés. Mégis aránylag sokfelé darabolódik az államgépezet működése, a társadalom életszükségleteinek, a harmónikus együttműködés kívánalmainak megfelelőleg: közigazgatás, honvédelem, a termelés stb., stb., érthető tehát a gondolat, hogy legalább az azonos természetű és tartalmu funkciókat — s ezek között pl. a közbiztonsági szolgálatot is — egységes szervezettel kellene elvégeztetni.

Az egységes közbiztonsági szervezet könnyebben vezethetőnek látszik, az adminisztráció az elgondolás szerint kevesebb energiát, időt, pénzt vonna el az államtól és a szolgálat érdemétől. Az egységes keret kiegészítési előnyököt is ígérhet, mert a létszámkülönbségeket nagyobb létszámmal dolgozó testületben könnyebb nivellálni. Az egymástól független, de azonos célért működő testületek elkerülhetetlen surlódásai beleolvadnának az egységes adminisztrációba s az egységes szellemben. Az egységes közbiztonsági testület az egész ország területére kiterjedő közbiztonsági szolgálat hálózatát tökéletesebben építhetné ki, eltűnhetnének a rések, amelyek a két különálló testület érintkezési és hatásköri határain itt-ott a bűnözők számára előnyt jelenthetnek.

Körülbelül ez a rövidre fogott lényege azoknak az előnyöknek, amelyeket a közbiztonsági szolgálat egységesítésétől — hivi szerint — elméletileg várni lehetne. Az egység gondolatából talán egyéb szép és hasznos dolgokat is ki lehetne hozni, de nekünk ennyi is elég ahhoz, hogy a gondolat csalogató voltát fenntartás nélkül elismerjük.

Csakhogy! Átvihetők volnának-e ezek az előnyök a gyakorlati életbe is? Nem! Legalább is a mai társadalom életberendezkedése mellett semmiesetre. A falanszterben, azonos életkörülmények között, az egyéniség eredetiségétől és különbözőségétől megfosztott emberek társadalmában ezek az előnyök talán valóságban is érvényesülnének, de mert ettől a társadalomtól még nagyon messze vagyunk, számoljunk csak azzal, hogy nemcsak az egyes emberek, de a tömegek életviszonyaiban, jellegzetességeiben, kezelhetőségében, igényeiben, mentalitásában, idegéletében, gazdasági körülményeiben, világnézetében stb., stb., mindazon vonatkozásokban, amelyek a közbiztonság emberének tevékenységét irányítólag befolyásolják, óriási eltérések vannak s lesznek is egyelőre beláthatatlan időkig.

Nem a területi beosztás arányosítása, nem technikai szempont s nem is a véletlen okozta annak az alapelvnek a kialakulását, hogy a vidék egy kalap alá — a csendőrkalap alá — a város meg szintén egy kalap — a rendőrsisak — alá került a közbiztonsági szolgálat szempontjából. Ennek oka elsősorban a vidéki és városi lakosság karakterének merőben különböző mivolta, ami itt-ott olyan mélyreható, hogy — sajnos — szinte már ellenségeskedésnek lehetne tekinteni. Hiába azonos a cél, ha az emberek, akik között a célért dolgozni kell, egymástól ennyire különböznek. Ezt a két ellentétes világot közbiztonsági szempontból sem a csendőrkalap, sem a rendőrsisak összeegyeztetni nem tudná.

A városban nagy embertömegek élnek együtt, vidéki szemmel nézve valósággal egymás hegyin-hátán. Az életközösség szoros, lépten-nyomon egymásba botlanak az emberek, ennek következtében a surlódási alkalmak, lehetőségek sokkal nagyobbak, mint a vidéki ember életében. A városi ember mindig siet, mindig ideges és nem kiméli a könyökét, ha azzal csak valamit is segíthet magán. A városi emberek zöme más utonmódon jut a kenyérhez, mint a vidéki s ezért egészen más amazénál az egész életberendezkedése, életfelfogása is; mások az igényei, más a kulturáltsága s ennek nyomán az érzékenysége. Egyszóval a városi ember minden lépésében, minden gondolatában, modorában szinte homlokegyenest ellenkezője a vidékinek. A szoros életközösség s az abból lépten-nyomon eredő összekoccanási lehetőség a rendőrtől megköveteli, hogy maga is szorosán kapcsolódjék bele az emberek életébe, rajta legyen a szeme azok minden lépésén; az őrszemes rendőrök egész működése jóformán éppen ebben kapja a célját és tartalmát. A rendőrt tehát arra kell nevelni, hogy a városi lakoságnak szinte szószerint minden lépését figyelemmel kísérje; szakavatott, gyakorlott szemre van szüksége, hogy a városnak soha nem szünetelő forgatagában úgy végezze a hivatását, hogy zavarok ne legyenek s amellet ez a felfokozott felügyelet az érzékeny, sokszor ingerlékeny lakoságnak még se legyen terhére. A városi közbiztonsági szolgálat sajátosságaihoz tartozik, hogy a rendőrnek azokat is szemmel kell tartania, akiknek eszük ágában sem jár, hogy a rendet vagy éppen a közbiztonságot megzavarják. Ugyyszólván hozzá kell tapadnia a lakosság életéhez, mert csak így biztosíthatja, hogy a forgalom kavarodássá ne fajuljon, hanem állandó hullámozása és siető, zajos elevevénye mellett is rendszeres és célirányos együttélés maradjon.

Ez olyan különleges rendészeti s így végeredményében közbiztonsági tevékenység, amelyet csak a városi élet termelhetett ki, amely nélkül a városok békés munkarendje el sem képzelhető és amely a rendőrtől is megköveteli, hogy maga is tökéletes városi ember legyen. Másként pedig ezt nem lehet elérni, mint vagy úgy, hogy a városokban közbiztonsági szolgálatot teljesítők a városi lakosság köréből kerülnek ki, vagy — mert az előbbire több ok miatt nincs lehetőség — a vidékről felkerült rendőrrel minél gyorsabban s gyökeresebben feledtetik a vidéki életet, feltárják előtte a városi élet minden csinját-binját, a városi lakosság minden rétegének karakterét, szokásait, életmódját, csaváros utjait, a városi közbiztonsági szolgálatot érintő minden szempontot, viszont kinevelik belőle a vidéki embert jellemző tempós, nyugalmas, bizonyos mértékben romantikára hajló, a városi élet szempontjából naiv ideológiát. Egyszóval a maga egyéni életberendez-

kedésében is városi embert, más embert faragnak belőle. Minél tökéletesebben sikerül ez az átalakulás, annál jobb rendőr az illető.

Nem igaz, hogy a rendőryanag városivá nevelésével együtt jár a könnyebb fajsúlyú városi erkölcsi érzék, jobban mondva erkölcsi érzéketlenség és szabadosság elszajátítása is. Ha valaki egy vidékről felkerült, de a városi életet már régebben élő rendőrrel elbeszélget, elismeréssel kell megállapítania, hogy a nagyváros életét a jassznyelvig keresztül-kasul ismerő rendőr érintetlenül meg tudta őrizni azt a tiszta erkölcsi érzékét, jómagyar életfelfogását, amit a vidéki életből hozott magával. De a városi élet patinája még a maga mindennapos kis gondjaiban is benne van s ezt nem is nélkülözheti.

Mindezekből pedig arra a konkluzióra kell jutnunk, hogy a városi közbiztonsági szolgálatot jól csak városi vagy városivá alakult emberek végezhetik, szemben a vidéki közbiztonsági szolgálattal, amelyet — mint alább kifejteni igyekszem — csakis izig-vérig vidéki emberek láthatnak el hiba nélkül. Egy szerves testben, egy keretben ennyire ellentétes két típust nevelni a típusok gyengítése és összekeverése nélkül csak úgy lehetne, ha az egységes keret már a megszületése pillanatában kettéválna s a kettévált részek az egység látszatával — de csak látszatával! — a maguk külön utjain haladnának tovább, vagyis az esetleg egyenlő külsőségek (egyenruha stb.) dacára is mielőbb eljutnának a mai szétválasztódáshoz: a csendőrséghez és rendőrséghez. Ha pedig a két típust összekeverni próbálnók, abból valami egyenruhás sematikus figura alakulna ki, amelyik elveszítené a valóságos élethez fűződő gyökerét a vidéken is és a városban is egyaránt. Az egység megvolna, de az csak öncélú lenne és nem fakadna a szolgálat — vagy az életadta szükségszerűségéből.

Egészen röviden szembe kell állítani a várossal a vidék karakterét, hogy a kép, amit adni akartam, teljesebb legyen.

Vidéken a tér tágasabb, a szem messzebb ellát s az emberek jobban elférnek egymás mellett, anélkül, hogy egymásba botlanának. A közbiztonság emberének ezért nem is kell, de nem is lehet a lakossággal olyan szoros együttélésben lennie, amint a városban. A vidéki ember nem veszi jó néven, ha szabad mozgásában korlátozzák, ha lépten-nyomon csendőrbe botlik, amire olyan mértékben, mint városhelyt, nincsen is semmi szükség. A csendőrnek tehát mintegy távolabbról kell figyelemmel kísérnie a lakosság életét. Városban elv, hogy a városi ember a rendőr szemét minden lépésén ott érezze, mert ez megnyugtató és szükséges ránézve. Ha a csendőr a maga szolgálatában a lakossággal ilyen közvetlen érintkezést keresne, azt lábatlankodásnak venné mindenki. Vidéken a városi élet kuszasága elmarad, ezzel a csendőrnek nincs mit bajlódnia, de annál jobban kell értenie ahhoz, hogy a szerteszörtan élő lakosság életébe elszigeteltebb helyzete ellenére is bele tudjon pillantani s mindent észre vegyen abban, ami nem odavaló. Ismernie kell a vidéki ember zárkózottságát megtörő közeledési módokat, a vidéki ember sajátságos észjárásában való eligazodást, alkalmazkodnia kell a vidéki ember egész karakteréhez s hogy alkalmazkodni tudjon, magának is vérbeli vidéki embernek kell lennie, magán kell viselnie annak minden alapvető sajátosságát. És még ezen felül arra is meg kell teníteni, hogy tudatosan lássa, ismerje s felhasználja is tudja azoknak a vonásoknak az ismer-

Az orosz szovjethadsereg lovasai gyakorlat közben.

retét, amelyek benne és a többi vidéki emberben azonosak.

Mert igaz, hogy a próbacsendőr maga is vérbeli vidéki ember, de ez még nem jelenti azt, hogy mindjárt jó csendőr lehet, még ha meg is szerzi azokat az elméleti ismereteket, amelyeket el kell sajátítania. Ezenfelül hosszas nevelésre és oktatásra van szüksége, hogy a maga vidéki mivoltát a szolgálatában hasznosítani is tudja, tehát amint a rendőrt a városi lakosság megértésére, a csendőrt a vidéki lakosság tudatos megismerésére kell nevelni. Az azután a csendőrség helyzeti előnye csupán, hogy a vidéki emberrel mégis csak könnyebb a vidéki életkeretek ismeretét elsajátítani, mint a vidékről felkerült rendőrrel a városiét.

A lényeg megint csak az a kinálkozó konklúzió, hogy egészséges vidéki közbiztonsági nevelés is csak a várositól független testület keretében történhetik, mert ha a nevelésbe belekevernők a városi szolgálat ismereteit, megint csak sémát, nem pedig eleven embert kapnánk belőle.

Nézzük most a bűnözési viszonyokat, tehát a közbiztonsági szolgálat lényegét. A városok lakossága intelligensebb, jobban mondva civilizáltabb, mint a vidéki, a kereskedelmi élet a városokban bonyolódik le s így az intellektuális bűncselekményeknek is igazi talaja a város. Ugynevezett erőszakos bűncselekmények — a külvárosokat kivéve — aránylag ritkán adódnak, mindenesetre százalékarányban összehasonlíthatatlanul ritkábban, mint vidéken. Az intellektuális bűncselekmények nyomozásához tökéletes szakismeretekre van szükség, hogy a raffinált intellektuális bűnöző csavaros műveleteit a nyomozó kideríthesse. Az államrendőrség

polgári nyomozóinak külön csoportja kizárólag az efajta bűncselekményeknek szenteli idejét és munkarejét, a városi bűnözők elleni harc tehát még ugyanannak a testületnek a kebelében is specializálódást követel. Nem valószínű, hogy a detektívtestület egységes kiképzését, vezetését ez a kényszerű szétagolódás előnyösen érintené s természetesen még nehezebb volna a helyzet, ha vidéki nyomozásokra megint külön csoportot, sőt az egységes közbiztonsági testületnek egy igen hatalmas külön darabját kellene más kiképzésben részesíteni. Az egészségtelenül szétagolt, csak látszólagos egység kevesebbet érő, mint a gyakorlati élet kívánalmaihoz mérten egymástól függetlenített külön keretek működése úgy, hogy azok egészséges kontaktusban legyenek egymással. Így könnyebb nevelni, a félnevelés kizárt s a szükséges típus határozottabban alakul ki.

De ha még csak az ugynevezett erőszakos bűncselekményeket vesszük is, kétségtelenül más lélektani ismeretekre, más szakképzettségre van szüksége a városi nyomozó közegeknek s másokra a vidékieknek. Alig hiszem, hogy — tehetségektől eltekintve — az átlaganyagot mindkét követelményre kielégítően meg lehetne tanítani.

Hogy félreértés ne legyen, meg kell itt jegyezni, hogy csendőreink intellektuális bűncselekmények kiderítése terén is sok szép munkát végeztek már s fognak végezni a jövőben is; sokszor alpműveltségük és képzettségük arányaihoz képest meglepő szakértelemmel, helyesebben mondva egészséges érzékkel mozognak az intellektuális bűnöző ravasz utjain. De a vidék bűnözésében ez mégis szórványosabb jelenség,

s az ugynevezett erőszakos bűncselekmények abszolút tulsúlyban vannak.

A rendőrség nyomozóinak tehát tulsúlyban az intellektuális bűncselekményekkel, a csendőröknek pedig tulsúlyban az erőszakos bűncselekményekkel kell számolni. Mindkettőnél mások a nyomozás tér-, idő- és emberismeretbeli előfeltételei, más a nyomozás technikája. A nyomozásbeli kiképzésnek ez a két főiránya tehát az egységes közbiztonsági testület keretében éppen úgy megvolna, mint megvan ma, csak aztán az a kérdés, hogyan festene mellette az egység.

A megelőző szolgálat feltételei is mások a vidéken s mások a városokban. A városi megelőző szolgálat lényege az, hogy az exponált, legsűrűbben látogatott pontok, közlekedési vonalak s egybevéve az egész város területe minél sűrűbben legyen ellátva őrszemekkel, akik a tömeg életét szakadatlan figyelemmel kísérik, mert a szakadatlan megfigyelés legkisebb kihagyását nyomban kihasználják a bűnözők vagy legalább is a rendzavarók. Az őrszemek mellett polgári ruhás rendőröknek kell minél nagyobb számban a tömegbe vegyülniök. A hangsúly tehát azon van, hogy minél nagyobb számmal legyenek elvegyülve a megfigyelők, minél tökéletesebb folytonossággal figyeljenek s hogy nem annyira az egyéneket, mint a tömeget figyeljék. A rendőrnek elég a típusokat ismerenie, hogy a veszedelmes tipushoz tartozókat különös figyelemmel kísérhesse, de személyszerinti ismeretei csakis a megrögzött bűnözőkre terjedhetnek ki, akiket időközönként razziákkal ellenőriz. Általában azonban a rendőrség megelőző szolgálatának a sikere a tömeg egységes életének minél fokozottabb s minél szakadatlanabb ellenőrzésén, megfigyelésén s a tömeg életéből kiütköző rendellenességek élesszemű megfigyelésén múlik. Ehhez olyan különleges érzék, képesség kell, hogy ebben és csakis ebben a szolgálati tennivalóban egy élet egész munkaperiodusát kell tölteni, amíg azt mondhatja valaki, hogy »zsebében az egész város«; azért még mindig akad tanulni valója.

A csendőr megelőző szolgálatának a lényege ezzel szemben: a lehetőségig teljes személyi ismeret. A csendőrnek nincs baja a tömeggel, de annál inkább számotkéri tőle a szolgálata azt, hogy ismeri-e személyesen a körletének minél több lakosát, annak mindennemű érdekelttségével, kapcsolatával együtt. Városban ez lehetetlen, de nélkülözhető is, vidéken nem nélkülözhető s nem is lehetetlen. A csendőr egyéniségén múlik, mennyire képes megközelíteni az abszolút idális állapotot, nevezetesen azt, hogy körletében nincs egyetlen ember, akit s akinek ügyes-bajos dolgait ne ismerné. A csendőrségi szolgálat azzal kezdődik, hogy a próbacsendőr előtt már az első napokban felhangzik a csendőr tizparancsolat egyike, a »személyi ismeret« s akárhány évtizedet szolgáljon is, ezzel még mindig akad tennivalója, mert ez megelőző szolgálatának a pillére, nyomozó szolgálatának nagyon gyakori kiinduló pontja s a nyomozás során lépten-nyomon nélkülözhetetlen támogatója.

Amíg tehát a rendőrnek arra kell beidegződnie, hogy a tömegben mutatkozó rendellenességek megfigyelésére legyenek képességei, a csendőrnek egész szolgálati életét az egyesek megismerésével kell eltöltenie. Nem hiszem, hogy mind a két vonatkozásu tennivalóra, készségre, beidegzettségre ugyanazt az általános képességű embert kielégítően meg lehetne tanítani, már pedig egységes keretben ilyen abszolút kettéválasztott, keveredés nélküli, kétirányú nevelés egyenesen elképzelhetetlen.

Mélyreható különbség van azután a felelőségben és önállóságban, amivel szolgálatát a csendőr, illetve rendőr végzi.

Amikor a csendőrijárőr a laktanya kapuján kilép s portyázó útjára beveszi magát a tanyavilág végtelen birodalmába, nem áll mellette egyéb, mint a maga tudása, ereje, erkölcsi, szellemi és fizikai fölénye a lakosság nagy zöme fölött. A járőr két tagja képviseli az államhatalomnak a közbiztonság érdekében létesített minden intézményét és hatalmát. Torzpéldával élve mondhatnám, hogy a paprikaörléstől a szülésznői teendőikig mindenhez kell értenie vagy legalább is konyitania. Szerepe, működési körének terjedelme a lakosság ügyes-bajos dolgait illetően talán a körorvos működésével volna összehasonlítható, aki az orvostudomány mai specializálódásával azért nem tarthat lépést, mert neki mindenhez kell értenie, az orvosi működés egész területén otthonosan — ha nem is specialista arányokban — kell mozognia, mert a betegségek nem aszerint adódnak, hogy van-e a közelben specialista vagy sincs. Epp így az emberek mindennapi életének ezernyi zökkenője, kisebb-nagyobb problémája, eligazítani valója a maga erejére hagyott csendőrijárőrtől várja igen gyakran az orvoslást.

Az önállóság sulya alatt megedződött, a maga erejében abszolút bizakodó, a magárahagyottság gondolatába, tudatába beidegződött, sokoldaluan képzett, és igen messzemenő jogokkal felruházott embernek kell lennie a járőrvezetőnek, de még a másodcsendőrnek is, hogy a laktanyába a jól végzett munka tudatával vonulhassanak be. Ez a roppant felelőséggel járó önállóság, magáramaradottság a csendőr egész szolgálati idejére kiterjed, a csendőrök nevelésébe tehát legelsősorban a határozottság, önállóság elérhető maximumát s ezzel kapcsolatban bizonyos fokú keménységet kell belenevelni, különben a magukraahagyatottság gyámoltalanságot eredményezne. Céltalan és veszélyes tulhajtás volna a csendőröket a megértés nélküli, rideg magatartásra nevelni, de bizonyos, hogy a csendőröknek a lakossághoz való tulságos odasimulása még veszedelmesebb következményekre vezethetne. Az a bizonyos »drei Schritt vom Leib« és a renitenciával szemben való — mondjuk — kisebb türelem és elnézés olyan alapja a csendőrségi szolgálatnak, ami talán a legelemibb karakterét adta meg annak a multban s adja meg a jelenben is. Szerintem éppen a legelesebb ütközőpont, ahol a városi és a vidéki közbiztonsági szolgálat minden más nehézség elhárítása esetén is szemben találják egymást.

Hogy ezt világosabban lássuk, szembe kell állítani a csendőr kényszerű rezerváltságát, nagyfokú önállóságát és felelőségét a rendőr helyzetével. A rendőr benne él az emberek forgatagában, szolgálatát is ott végzi. Ha bajba jut, a jobb elem okvetlenül segítségére siet, mint azt a gyakorlati élet számtalan példával igazolni tudja. A rendőr egy sipjelére bajtársaitól is gyors segítséget kaphat. Mihelyt komplikáltabb helyzetet kell tisztázni, legyen az ellene irányuló támadás vagy a közbiztonságot veszélyeztető akció avagy valamely nyomozást avagy bárminő lényegesebb intézkedést igénylő ügy, egyetlen telefonjelentésére percek alatt rendelkezésére áll a karhatalmi és szakszerű támogatás. A rendőrre tehát szükségtelen olyan messzemenő, széleskörű feladatokat s az azokkal járó felelőséget, meg jogokat bizni, mint a csendőrre. A vezető közvetlenebbül irányíthatja közegei működését, azok tehát kisebb önállósággal is beérhetik, a vezető-

nek részletekben is jobban alá lehetnek rendelve, mint az vidéken lehetséges. A szolgálat természete más organizációt követel városban és vidéken. A centralizált elhelyezkedés előnyeit a vidéki közbiztonsági szolgálatban nem lehet megtalálni. Vidéken az egyéni ténykedésnek tágabb terület kell adni. Városban az örszemes szolgálatot teljesen külön lehet választani a nyomozástól, ezt a két feladatkört élesen el lehet különíteni. Vidéken ez lehetetlen. Még a nyomozó osztály működése sem fogja ezt a tételt megváltoztatni. Nem ide tartozik annak a hivatásnak a részletezése, ami a nyomozó osztályra vár, itt ezzel kapcsolatban csak annyit kell leszögezni, hogy a csendőrségi szolgálatot külön csak megelőző — mondjuk örszemes — és nyomozó feladatkörre felosztani nem lehet. Az átlagcsendőrkaraktere tehát marad az, ami volt: megelőző és nyomoz. Egyesíti magában városi vonatkozásban a örszemes rendőrt és a detektívet, természetesen a vidéki szolgálat tartalmával.

(Folytatjuk.)

Portyázás.

Két olyan társadalmi nyavalyáról esik mostanában gyakorta szó, melyekről nemcsak csevegés formájában tárgyalhatunk, de amelyekbe a csendőr mint csendőr is beleszólhat és igen üdvös, messzi kiható tevékenységet fejthet ki. Egyik az Egykezés mindjobban elháruló büne, másik a kábítószerek élvezete. Az Egyke elleni küzdelem erkölcsi része községekben főként a papok és tanítók dolga. E téren a csendőr keveset tehet. Mi volna hát a feladata? Szemüggyel kísélni minden áldott állapotban lévő asszonyt, vajjon nem válik-e meg bűnös uton magzatától? Ez se! Ez nehéz, ugyszólván lehetetlen, kényes, kellemetlen, a nyomozási eljárás igen nehéz és az eredmény kétes. A csendőr, amikor figyelmét erre a bűnözésre kiterjeszti, ne annyira a leendő anyákat figyelje, mint inkább azokat a javasasszonyokat, akik házról-házra járva megkörnyékezik ezeket a teherben lévő nőket s megkönnyítik azt a cselekedetet, amelyet ők maguktól — ezeknek a feketelelkű bányáknak segítsége nélkül — sem nem tudnának, sem nem akarnának végrehajtani. A közelmúltban is életével fizette meg egy fiatalasszony ezt a boszorkányműtet. A főcél tehát minden előforduló esetnél az legyen, hogy ezek az ocsmány némberek jussanak legelső sorban a törvény elé. Ha ezeket — minden faluban van kettő-három — sikerült börtönbe juttatni, mintha elvágták volna, úgy meg fog szünni a magyar falu legnagyobb szegényfoltja — az Egykezés.

*

Hát a kábítószerek? Hisz ez speciálisan városi, sőt csaknem kizárólag nagyvárosi betegség. Mi köze ehhez a csendőrnek? Igaz, a morfiumot, kokaint csak a nagyvárosokban ismerik, csak ott termelik ezek a mámorba ringató szerek a szétroncsolt idegzetű, felbomlott lelki élőhalottakat. De a falunak is megvan a maga mérge, a maga kábítószere, még pedig az igen ártatlannak látszó, egyszerű mákfej formájában. Tudatlan anyák adják a mákfej héjjának megfőzött levét síró szopósgyermekeknek, hogy a gyermek felhagyjon a sírással és elaludjék. A sírás rendszeren meg is szűnik, a gyermek szépen elalszik, az anya módfelett örül s bizonyos tisztelettel nézi a száraz mákfejeket, miket — hogy legyen elegendő tartalékban — már nem is egy, de két-három sorban sorakoztat fel az almáriom tete-

jén s amelyekről nem tudja, hogy — bár nagyon csekély mértékben, de mégis — ópiumot tartalmaznak és ártalmasak a fejlődő gyenge csecsemőszervezeteknek, akár csak felnőtteknek a morfium és kokain. Törvényes uton ez ellen nem igen lehet eljárni. Itt a csendőrre hárul a nemes feladat, melyet kényelmesen akkor is elvégezhet, ha portyázás közben, nagypihenője alatt, öt percet ennek szentel. Csak a birónénak vagy kurátornénak kell szépen megmagyarázni, hogy a mákfej héjja oly anyagot is tartalmaz, mely kisebb-nagyobb adagokban hosszabb időn keresztül szedve, bénítólag hat az agy működésére s nem egy 14—15 éves falusi gyermek köszönheti annak hülyeségét, sokszor teljes bárgyúságát, hogy édesanyja — gyenge szive lévén — nem tudta hallgatni, nem tudta nézni, hogy az ő kis Janija annyit és olyan keservesen visitozik. Tizenöt év múlva pedig ő sirdogál, hogy mi lett az ő kis Janijából, akit ő mákhéjjal altatgatott.

*

Nem magyar irredenták, de egy román képviselő szájából hallottuk, hogy Erdély románsága mennyire csaldódott Romániában. Erdélyben a gazdasági helyzet olyan rossz, hogy már rosszabb nem is lehet. Minden falunak megvan a maga agrárbotránya, a korrupció oly mérveket öltött, hogy a sok szabálytalanságban, visszaélésben csaknem megfullad a földműves. Parasztforradalom előtt áll Erdély, mondja ez a képviselő, akit egyébként Pop Ghitanak hívnak. Érdekes, hogy közelmúltban a magyar-román optánszörben a román megbízott éppen azzal akarta védeni a nemzetközi egyezményeknek általuk történt félrerugását, hogy Erdélyben oly földreformot hajtottak végre, mely szociális vonatkozásban meghaladja mindazt, amit Európa demokratikus kormányai e téren eddig produkáltak. Ezért volt szükség arra is, hogy a magyar birtokosok földjét a románok egyszerűen kisajátították. S mégis parasztforradalom fenyeget. Vagyis nem azok láznak fel, akiktől elvették a földet, hanem akiknek odaadták. Hát Románia ebben tényleg uttörő lesz, de azt hisszük, hogy az ilyen mintából nem kér Európa. Mert aki kánikulában fázik, az — beteg.

*

A bolsevik agitátorok, ha füstölgő gyárak munkásai között »dolgoznak«, csak Marxot, Lenint emlegetik. Ha azonban olyan helyekre kerülnek, ahol istenfélő, vallásos embereket találnak s ahol Marx és Lenin neve nem bir varázserővel, akkor mint legnagyobb ütőkártyát, előveszik Jézus Krisztus tanításait és azoknak egyes részeit kiragadva, egyes tétéleit idézve, azt igyekeznek bizonyítani, hogy Jézus Krisztus elsőként hirdette a kommunista tanokat. S tagadhatatlan, hogy látszólag sok közösség van a krisztusi és kommunista tanok között. A közösség azonban csak látszólagos. Eltekintve attól, hogy az eszmei kommunizmus és annak gyakorlati megvalósított formája, a bolsevizmus között olyan a különbség, mint ég és föld között, a kommunizmus — krisztusi elgondolásban — a tömegelemeknek olyan társadalmi volta, mely az anyagiságon felülkerekedve, a szellemnek és szívnek minden mozgatható erejével törtet a magasabb, az isteni eszmék felé, hogy végül is kiformalja magából a nagy német bölcsnek, Nietzschének, legszebb álmát: az emberfeletti embert. Ezzel szemben a bolsevizmus elnyom minden egyéni értéket, megöli az egyéni lelket, a krisztusi elgondolástól mindjobban eltávolodva megteremti ugyan a tömegelemek társadalmát, de ennek produktuma nem az emberfeletti ember, hanem — az ember alatti állat.

Figyeld.

Beszélő tárgyak.

Irta: SZÉKELY VLADIMIR rendőrfőtanácsos.

»A tettes nyomtalanul eltűnt.« Szójarás, ujságfrázis, mert a tettes sohasem tűnhetik el — nyomtalanul, egy bűncselekmény sem vész el az uttalan semmibe. Minden bűncselekmény helyszíne többé-kevésbé súlyos, bár rejtett vallomás a tettes ellen. Mintha minden helyszínen mindig az áldozat pártján lenne. Ez a vallomás azonban, képletesen szólva, titkos tintával van írva, láthatóvá tétele és olvasása a nyomozó egyéni rátermettségétől függ.

Es nem az a fontos — ahogy egy híres kriminalista írja — ami a szemnek feltárul mindjárt és mindenkinek láthatón. Gyakran egyenesen csak a kevésbé fontos látható, ellenben a fontos: a perdöntő a nyomra vezető rejtve, burkolózva marad.

A semmiségek, jelentéktelenségek takarójába rejtőznek el sokszor azok, — a laikus mitsem lát bennük — a tapasztalt, gyakorlati nyomozó azonban tudja, hogy éppen ezek néha a legbonyolultabb és kérdőjelekkel telítüzelt bűnügyekben döntő sikerek gerincévé válnak.

Egy hajsza, egy gyufa, szivar- vagy cigaretta- vég, egy gomb, egy-egy sáros lábnyom gyakran felgöngyöli a titok tekercsét, a nyomozás összeállítja az ábécéjét s olvassuk: mi történt, hogyan történt, kit keressünk, kit kell lelepleznünk, merre van útja s rejteke...

Egynéhány tanulságos szemelvényt ebből!

*

1909-ben történt, hogy a budapesti rendőrség egy jó családból való fiatalembert letartóztatott rablás és gyilkosság miatt. Egyetemi hallgató volt, akit a nagy-urú élet lidércfénye megrontott. A büntetőtörvénybe ütköző esetek után erkölcstelen életre adta magát. A beteg férfiszerelem prostituáltja lett. De mohó volt. Többet, mindent akart. Berlinben egy öreg sajtkereskedőt meggyilkolt és kirabolt.

Budapestre menekült, de annyi gyanu halmozódott össze körülötte, hogy a rendőrség letartóztatta. A meggyilkolt áldozat nyakán a helyszínezemlekor egy *hajsza* találtak. Nyomatékos óhajra a romlott urfi kénytelen volt egy pár hajfürttel megajándékozni a rendőrséget, aki azokat felküldte Berlinbe. A küldeményt az ottani törvényszéki vegyész vette gondjaiba és alapos vizsga után megkapta a rendőrség a szakvéleményt: a meggyilkolt nyakán talált hajsza a gyanúsított hajából való volt. A borzalmas küzdelemben, melyet az áldozat a gyilkossal vivott, a gyilkos fejről lehullt egy hajsza... árulónak, nemezisznek.

Az a hajsza beszélő koronatanuvá vált.

*

Egyik községben sirva szaladt a csendőrlaktanyára egy szegény özvegyasszony. Egész vagyona egy hizott disznó volt, melyet a napokban leölt s ennek következtében kissé megtöltötte a kamráját minden jófélével... Sajnos, az öröm nem tartott sokáig. Vasárnap virradóra úgy kirámolták a kamráját, hogy a disznó földi maradványai mind egy szálra eltűntek.

— Mi lesz velem, csendőr urak? — siránkozott az asszony. — Kuporgattam egy éve és most minden odavan. Csak magukban bizom.

— Majd megnézzük! — vélekedtek biztatón a csendőrök és mindjárt el is indultak, minekutána ehhez elsősorban egy kis »helyszíni szemle« szükséges.

— Hát ide éjszaka jöttek! — állapították meg. — Még pedig a képményen másztak be.

— Nem bánom én akárhogy gyűttek! — sirt tovább az özvegyasszony. — Inkább a disznóságomat kerítsék elő.

— Meg lesz az is! — szólt az egyik csendőr és egy rezes *pitykegombot* emelt fel a padlóról. Jobbról-balra nézegette, aztán zsebre tette. Annak a pitykegombnak lesz még szava is.

A vasárnap letelt minden különösebb eredmény nélkül. Nehéz dolog néha még az ilyen kófic szalonatolva is elfogni. Egy kicsit fáradtan tértek be tehát a csendőrök a falu ivójába, ahol a falusi leányok, meg legények egy pár ágról szakadt mórnyikorgása mellett táncoltak.

Különösen egy legény volt hangos. Jól bekaphatott a borból. A duhaj természete miatt nem szerették a lányok s csak kényszeredve mentek vele táncra.

— Hallod-e te Julcsa, de kényes lettél! — ripakodott a legény az egyik lányra. Nem köllök neked talán azért, mert nem olyan cifra a dolmányom?

A csendőrök önkéntelenül odanézték. Vajjon mit szól Julcsa, a falu legrátartóbb lánya?! Nem szólt az semmit, csak a vállát vonogatta megvetően.

Ejnye!... — fakadt ki a legény és többet is mondott volna, ha hirtelen egyik csendőr elébe nem áll.

— Hát bizony Józsi el is van nyüve a dolmányod. Ni, itt meg egy pitykegomb is leszakadt. Vajjon hol vesztetted el?

— Tudom is én! Nem tartom számon. Aztán mi baja velem?!

— Csak lassan! Mert én tudom, hol vesztetted el. Meg is találtam a Varjasné kamrájában, ahol az a sok disznóság lógott.

Erre nem volt elkészülve a legény. Bambán nézett egy darabig.

— No és mi közöm nekem ehhez? — nyögte ki végre.

— Az, hogy most velünk jössz.

Az özvegyasszony disznósága egy félóra mulva mind megkerült. Felerészben a betörő egyik pajtásánál volt, akit nemsokára szintén vittek a csendőrök.

*

Evekkel ezelőtt a németországi Aachen nyilvános parkjában két leányka holttestére bukkantak. A bűntény nagy izgalmat keltett, úgy hogy a rendőrség teljes erejével feküdt rá a nyomozásra.

A két áldozat *cipőinek talpán* fehér portól származó foltokat állapították meg. Eredhetek méstől, de penésztől is. A kémiai és mikroszkopikus vizsgálat kiderítette, hogy a fehér foltok régi falmész anyagából valók. Együttal kiderült, hogy a mézfoltokon kívül apró, zöldesszínű üvegszilánkok, téglaporszemek és muszlicák száraz testrészcskéi is tapadnak a cipőtalpához.

Hol jártak a lányok? A parkban volt egy régi, elhagyatott óratorony. Átvizsgálták és csakugyan a felső emeleten az áldozatok cipőinek talpán találtak nyomokkal teljesen azonos anyagokat s friss vérfoltokat találtak. Eredmény: a két lánykát a toronyör felcsalta

Jaj annak, kinek szive csak egy tárgyban keresi egész boldogságát. Lelke csak egy ponton sérthető s ez egyen kívül, mint Achilles, biztos a sors csapásai ellen; de ha itt sértetett, sebe halálos. Eötvös.

a toronyba és bestiális merénylet után meggyilkolta őket.

*

Néhány embert pénzhamisítással: pénz verésével gyanúsítottak. De nem volt ellenük bizonyíték. Erre ruhájukat porszívóval kezelésbe vették és a kiszivott port mikroszkópi vizsgálat alá vették. Különböző fémek porát találták abban. Olyan fémek porát, melyeket a hamispénz készítésénél használniok kellett. Bünyöségüket nem tagadhatták.

Egy ékszerboltajt elfogtak. A bizonyítékok sulya alatt kénytelen volt beismerni, hogy a szóbanforgó ékszereket ő lopta el, de se jó, se kemény szóra nem árulta el, hová rejtette azokat. Megvizsgálták cipőit és egy réteg száraz sár alatt *homokszemeket* találtak. A ház közelében, melyben lakott, kis szikkadó folyó folydogált homokos mederben. Erre felkutatták a folyó ágyát és csakhamar megkapták a helyet, ahol a tolvaj elásta az ékszereket.

*

London környékén az országuton egy ötéves lánykát holtan, szétzuzott fejjel találtak. A kislány holtteste mellett néhány téglá feküdt. A gyilkos ezekkel ütögette szét a kis cseppség fejét. Az egyik téglá mellett sárba taposva egy hervadt *gyöngyvirágszál* szomorkodott... Belekerült ez is a helyszini szemlejegyzőkönyvbe.

A nyomozás azonban sehogy sem akart elindulni. Már a kezdetnél akadt meg. Sehogysem tudták a kislány kilétét megállapítani. Már-már úgy látszott, hogy feledés borul rá a kegyetlen bűntényre, amikor egy híres londoni detektív vette kézbe a dolgot. Azzal kezdte, hogy össze-vissza barangolta a környéket. Végre csakugyan egy asszonyra talált, aki a gyermek ruháját felismerte.

— Egészen olyan, mintha a kicsi Maryé lenne. Hogy kicsoda Mary? Nem tudom. Az anyjával lakott nálam, de a mult héten az asszony elment a leánnyal együtt és nem jött vissza. Furcsa szerzet volt az az asszony... sokszor ment el hazulról. Ilyenkor mindig azt mondta, hogy a férjével találkozik. Mikor hazajött, mindig szép gyöngyvirágsokor volt nála...

Gyöngyvirágok! Lázás munkával sorba vette a detektív most London környékbeli valamennyi virágtelepet. Végre egy gyöngyvirágtenyésztőre akadt. Fecsegő ember volt, de ez az, ami kell...

— Bizony szépek a virágjaim! — beszélte a gazda szaporán. — Sok pénzt is veszek be. Csak a kertész-népség ne volna olyan megbizhatatlan. A multkor is elcsiptem egyet, aki jobbra-balra ajándékozta el a virágjaimat. Még a kocsis is az ő révén virágozta fel gyöngyvirágsokrokkal a menyasszonyát.

Lássuk csak azt a kocsist! A detektív hamarosan megtudta, hogy özvegyember, aki nemrég megnősült. A felesége csinos, de bizonytalan nézésű menyecske volt. A detektív most feltűnés nélkül ahhoz az asszonyhoz hozatta, akinél a meggyilkolt kislány anyjával együtt lakott és az — nyomban megismerte a kocsis ujdonsült feleségében a volt lakóját.

— Hol van Mary? — támadt a detektív a kocsis feleségére. Az asszony elsápadt, szemeiben rémület, ajka csak mozgott, az ijedtségtől szólni sem tudott.

Könnyű a boldog, a kényelmesen élő embernek okoskodni; de az elszégyelné magát, ha tudná, mily kiálthatatlanná válik a szenvedőnek! Goethe.

Később pedig bevallotta, hogy ő ölte meg a kislányt, saját lányát... félt, hogy a gyermek házassága utjában lesz...

*

A mult év szeptember havában történt az egyesült amerikai államokban, hogy a Southern Pacific egyik személyvonatát feltartóztatták álarcos rablók és kifosztották. A dolog nem ment harc nélkül, a vonat-személyzet derekasan ellenállott, de háromnak életébe került ez. Az egyetlen nyom, melyet a rablók maguk után hagytak egy munkáskabát volt.

A munkáskabátot ötszázszoros nagyítás alá vették. Zsirfoltokat találtak rajta, de közelebbi vizsgálatnál kiderült, hogy ezek a fenyőfákból kicsorgó mézgából származnak, a tettesek tehát valamely favágótelepről jöhettek. A zsebekben talált csipet por a nagyítás alatt a Douglás-fenyő tüleveleit, fenyőforgácsot, levél-részecskéket és egy különös fajú földet mutatta, amelyen Oregon államnak csak egy részében található. A gombokon talált hajszalak sötétek voltak.

A tudós tanár, aki a vizsgálatot végezte, a tettest e lelet alapján a következőképen írta le: »A kabát viselője egy balkezes, barnahaju, középmagas, köpcös fiatal favágó volt, ki Oregon egyik városából jött.«

A balkezességet a jobb zsebben talált faforgácsok árulták el. A balkezes favágó ugyanis, mikor a fát le akarja dönteni s belevag a fejszével, jobboldalt áll a fa felé s így a forgácsok a bő, szétálló jobb zsebbe hullottak.

Ez adatok alapján a rendőrség csakhamar kiderítette, hogy a vonatrablást egy Oregon állambeli d'Aoremont nevű favágó követte el két fivérével együtt, akiket le is tartóztattak.

A mi hőseink.

BODÁNYI KÁLMÁN tiszthelyettes.

A mozgósítás az V. kerületnél érte. Bár azonnal jelentkezett harctéri szolgálatra, csak november havában teljesült kérése, amidőn az 54. hadosztály kötelékébe tartozó 126. népfelkelő dandárhoz osztották be, mint tábori csendőrt.

1914 november 18-án vonult be beosztási helyére s mivel a harcoló csapatoknál nagy volt a hiány szakasparancsnokokban, a Vedres százados zászlóaljának egyik századához vezényelték, ahol két hónapig teljesített szolgálatot, mint szakasparancsnok s ezen idő alatt számtalan ütközetben vett részt.

1915 januárjában visszakerült eredeti beosztásába a dandárparancsnoksághoz. Ebben a beosztásában történt, hogy január 19-én a dandár ezredeinek az orosz tulerő ellen indított támadása nem sikerülvén, a szétszórt népfelkelőkből gyűjtött alakulatokkal a tábori csendőrosztag tette lehetővé kemény ellenállással, hogy a dandárparancsnokság fogságba ne kerüljön.

Később a visszavonulás folyamán a nagy zürzavarban Friedenbergtől tábornok dandárparancsnokot, aki a nagy hóban a kimerültségtől összeesett, Bodányi, Vajasi István és Sziatki József tábori csendőrök mentették meg a biztos haláltól és a fogságbaeséstől. E tettükért mindhármukat a II. osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

1915 februárjában a Sztaniszlauért vívott harcok alkalmával több mint 50 csapattestét elhagyott katonát szedett össze és vezetett vissza a rajvonalba. Ugyanezeknél a harcoknál fontos parancsokat kézbesített a harcoló csapatok-

nak. »Orvos nem volt elég — mint vitéz Scholtz Béla tábornok írja Bodányiról — két orvos helyett dolgozott, annyi sebesültet részesített első segélynyújtásban. Ott volt mindenütt, ahol segítségére lehetett parancsnokainak s a munka, amit a sztaniszlaui harcok alatt végzett, emberfeletti volt«. Ha valakiről ilyen szépen nyilatkozik előjárója, akkor bizonyára megérdemelte az 1. osztályú ezüst

Bodányi Kálmán tiszthelyettes.

vilézségi éremet, amellyel kiválóan hősiességéért kiüntették.

Bodányi tiszthelyettes az egész világháborút végigküzdötte s minden beosztásban elismerést szerzett a magyar csendőr nevének.

CSENDŐR LEKSZIKON.

71. Kérdés. A Szut. 254. pontja értelmében a helyi őrzőjáratokba felvett utcákat, tereket, községrészeket, stb. nem kell bevezetni a szolgálati lapba. Kérdés, hogy ez az intézkedés csupán a Szut. 247. pontjában említett helyi őrzőjáratokra vagy általában minden helyi ügyeleti szolgálattal kapcsolatos szolgálati lapra vonatkozik-e. Nem világos továbbá az, hogy csak az őrsparancsnoknak nem kell a szóban forgó bejegyzéseket eszközölnie a szolgálati lapba, vagy ez a járőrvezetőre is vonatkozik-e?

Válasz. Helyi őrzőjáratokra csak a nagy kiterjedésű vagy szétszórt jelleggel bíró őrsállomások belső területét kell felosztani, ha az őrsállomás egész területének egyfolytában való leporthyázása nem látszik célszerűnek. A Szut. 247. pontja előírja, hogy a helyi őrzőjárat beosztást minden csendőr köteles a jegyzékkönyvecskéjébe bevezetni. De — amint a Szut. 254. pontja előírja — a szolgálati lapba a helyi őrzőjáratok tereptárgyait nem kell bevezetni. S ha a Szut. ezt a nagy kiterjedésű községekben is mellőzhetőnek látja, véleményünk szerint még kevésbé szükséges ez kisebb községekben, amelyeknek a helyi ügyeleti szolgálatban leporthyázandó pontjait éppen a kis kiterjedése miatt nem-

csak hogy őrzőjáratba foglalni nem szükséges, de még a csendőrök jegyzékkönyvecskéjébe sem kell bevezetni, mert hiszen kisebb kiterjedésű községekben a helyi ügyeleti szolgálatot végző járőr talán akarva sem kerülhetné el azokat a pontokat, amelyeket szolgálata közben érintenie kell. Természetesnek tartjuk tehát, hogy a Szut. 254. pontjában ezzel kapcsolatban foglaltak általában minden helyi ügyeleti szolgálatra vonatkoznak. A kérdés másik részére vonatkozó véleményünk az, hogy a község belterületén fekvő egyes pontok (templom, iskola, községháza, stb.) leporthyázását a járőrvezetőnek sem kell a szolgálati lapba bevezetnie, mert azok egymáshoz többnyire csak pár percnyi távolságokra fekszenek és mert azokat a járőr a kivezés tartama alatt többször is leporthyázhatja, nemcsak egyszer.

72. Kérdés. A közalkalmazottnak nyújtott építkezési kölcsön után a kincstár hány százalékos kamatot szed?

Válasz. Folyó évi 6. számunkban közölt 34. lekszikon kérdésre adott válaszunkkal kapcsolatban közöljük, hogy a kölcsönért 7%-os kamatot kell fizetni.

73. Kérdés. Egy csendőr osztályparancsnokság a tisztikar és legénység fokozottabb és eredményesebb pisztolylőkiképzése céljaira céllovó pisztolyokat akar beszerezni. A fegyverkereskedő cég rendőrhatalósági fegyver és lőszer vásárlási engedély felmutatása nélkül a pisztolyokat nem hajlandó szállítani. Indokolt és helyes-e a cég álláspontja?

Válasz. Az 1920. évi Budapesti Közlöny 1856—1862. oldalain közzétett 9862/M. E. 1920. sz. kormányrendelet 1.§-a értelmében a tényleges szolgálatban álló katonai, csendőri, rendőri, pénzügyőri személyeknek és a letartóztató intézetek őrszemélyzetének a felszereléséhez tartozó vagy a hivatás teljesítéséhez szükséges löfegyverek és lőszer tartására rendőrhatalósági engedélyre szükség nincsen, csupán a szolgálati felszereléshez nem tartozó vagy a hivatás teljesítéséhez nem szükséges löfegyver és lőszer tartására kell rendőrhatalósági engedélyt kérniök. Ha a csendőr osztályparancsnokság, mint parancsnokság a tisztikar és a legénység lökiképzése céljaira akar pisztolyokat vásárolni, véleményünk szerint rendőrhatalósági engedélyt erre a célra beszereznie nem kell, mert a pisztolyokat olyan löfegyvereknek kell tekinteni, amelyek hivatás teljesítéséhez szükségesek. Magánlöfegyvereknek ezek a pisztolyok már csak azért sem tekinthetők, mert nem a csendőrség egyes tagjai a maguk személyére akarják azt beszerezni és használni, hanem egy csendőrparancsnokság a vásárló, parancsnokság pedig magánlöfegyvereket már fogalmánál fogva sem tarthat. A fegyverszállító cég tehát helytelenül értelmezi az említett rendeletnek ezzel kapcsolatos részét s álláspontja téves. Fel kell világosítani tévedéséről s ha esetleg ennek ellenére is ragaszkodnék a vásárlási engedély felmutatásához, szolgálati uton jelentést kell tenni a belügyminiszter urhoz (VI. b. oszt.).

74. Kérdés. A csendőrijárőr a szolgabírói hivatalnak átad egy őrzőbe vett vadászfegyvert. A Szut. 14. mellékletét képező minta alapján a járőr az átvevő irodatisztet arra kérte, hogy az átvételi elismervényt két tanúval is irassa alá. Az irodatiszt ezt megtagadta és kijelentette, hogy a járőr eme kívánságát magára nézve sérelmesnek tartja, mert az ő aláírása egymagában is elegendő bizonyossága annak, hogy az átvétel megtörtént. Jogos volt-e a járőr kívánsága?

Válasz. Ha a járőr a bűnjelt valamely hatóságnak vagy hivatalnak adja át, akkor teljesen elegendő, ha az átvételt a hatóság vagy hivatal vezetője (községi bíró, rendőrkapitány) vagy a bűnjelt átvételével megbízott egyén ismeri el s aláírása mellett a hivatal címnyomóját alkalmazza. Ilyen esetben nem lehet azt követelni, hogy az átvétel elismerését tanukkal is aláírassák, mert ez minden-

féle hivatali ügyrenddel ellenkezik. A Szut. 14. mellékletének 2. oldalán csak annak az illusztrálására vannak tanúk is jelezve, hogy a járőr, ha szükségesnek látja, az átadást tanúk jelenlétében is foganatosíthatja, de ennek elmulasztását nem lehet kifogásolni. Előfordulhat ugyanis, hogy a járőr különösen nagyértékű bűnjeleket ad át a község előljároságának (készpénz, nagyértékű ékszerek, fontos okmányok, stb.), illetve a községi birónak vagy helyettesének; ilyenkor már csak a maga biztonsága szempontjából is jó, ha az átadást tanúk jelenlétében foganatosítja és az átvételi elismervényt a tanúkkal is alá iratja, mert így aztán mindenféle későbbi kellemetlenségeknek elejét veheti. De nem lehet ezt követelni pl. akkor, ha a járőr egy valószínűen csak csekélyebb értékű puskát ad át a szolgabírói hivatalnak.

75. Kérdés. *Mi az értelmi összefüggés a Szut. 437. pontjában a)–g) alpontokban felsorolt esetek és a továbbiakban 1. és 2. pont alatt foglaltak között?*

Válasz. Az a)–g) alpontokban azokat az eseteket látjuk felsorolva, amelyekben a csendőr saját kezdeményezéséből tarthat házkutatást. Így pl. az a) pont kimondja, hogy ha büntetlen vagy szabadságvesztéssel büntetendő vétségben történt tettenkapás esetében attól lehet tartani, hogy a tettes a bíróság vagy hatóság intézkedéséig megszökik vagy a keresett tárgynak nyoma vész, akkor a csendőr saját kezdeményezéséből házkutatást tarthat. De hogy a házkutatást ilyen esetben is kívül szemben és mely helyiségekben tarthatja meg a csendőr, arra vonatkozólag ebben az alpontban nem találunk intézkedést. Ugyancsak hiányzik ez az intézkedés a b), c), e) és részben a g) pontokból is. Ha valakit a csendőr büntetlen rajta ér, az a) alpontból megtudja, hogy joga van házkutatást tartani, de hogy kinél s mely helyiségekben, azt az 1. és 2. pontok mondják meg s így az ezekben lefektetett rendelkezések az a)–g) alpontokban foglalt elveket mintegy kiegészítik. Az 1. pont pl. összefüggésben áll az a) alponttal olyképen, hogy tettenkapás esetében a csendőr a büntett vagy szabadságvesztés büntetéssel büntetendő vétség alapos gyanújával terhelt egyénnek a házáat, lakását, valamint az általa birt, illetőleg használt más helyiségeket és az ezekben talált tárgyakat is átkutatathatja, ha alaposan vélelmezhető, hogy a kutatás a tettes vagy részes kézrekerítésére vagy bizonyítékok felfedezésére vezet. Tehát nemcsak azt mondja meg ez a pont, hogy kinél mely helyiségeiben lehet kutatni, hanem ezenfelül még külön feltételt is szab kiegészítéséül annak az elvnek, amely az a) alpontban van lefektetve. Ugyanígy összefüggésben áll például az a) alpont a 2. ponttal is. Itt már nem a gyanúsított helyiségeiről, hanem *mások* helyiségeiről történik intézkedés. Az a)–g) alpontokban felsorolt esetek, mondhatjuk elvek, tehát szoros összefüggésben állanak az 1. és 2. pontokban foglaltakkal. Természetes, hogy a házkutatás jogával visszaélni nem szabad, mert a házkutatás súlyos beleszólás az egyéni szabadságjogokba s ha a szolgálat érdekei a Szut. 437. pontjában foglaltak alapján azt szükségessé nem teszik, a házkutatás már indokolatlan és büntetendő visszaélés.

76. Kérdés. *A járőr 24 órás helyi szolgálatban áll. A kispihenőt a laktanyában tartja 20–22 óráig. Jogosult-e a járőr a kispihenő ideje alatt fegyverét, szerelékét leteuni és ruhástól az ágyra dőlve pihenni?*

Válasz. A Szut. 287. pontja értelmében kispihenő alatt a járőr étkezhetik, fegyverét, kalapját és szerelvényét leteheti, ruházatát szárítás céljából levetheti. A továbbiakban azt mondja az említett pont, hogy nagypihenők alatt a járőr levethető és alhatik. A Szut. tehát kifejezetten csak nagypihenőre vonatkoztatja azt, hogy a járőr alhatik, amiből nyilvánvaló, hogy kispihenőre ez nem vonatkozik.

Ennek az intézkedésnek meg is van a maga gyakorlati értelme és magyarázata. A portyázó járőr a kispihenőt rendszerint nem tarthatja meg olyan megbízható környezetben, hogy azt nyugodtan átaludhassa. A nagypihenő helyét azonban az őrsparancsnok már úgy választja ki, hogy a levethető alvó járőr lehetőleg már eleve a környezet és a körülmények megbízhatósága folytán biztonságban lehessen. A kispihenő célja különben is csupán az, hogy a járőr addig is, amíg a tulajdonképeni pihenőjéhez, a nagypihenőhöz hozzájut, ne legyen kénytelen egyhuzamban leportyázni a tereptárgyakat, hanem közben megállhasson rövidebb időre, hogy kifújja magát, rendbehozakodjék s ha szükséges, étkezzék. Közben rendezgeti a szolgálati tennivalóit, átgondolja, mit végzett eddig s mire kell figyelemmel lennie a portyázás további során, egyszóval összeszedi a gondolatait is. Az a járőr, amelyik minden megállását arra használja fel, hogy fegyvert, szerelékét, kalapot ledobva magáról nyomban az alvásba keressen pihenést, csak a lábával végzi a szolgálatát, az esze egyéven sem jár, minthogy hol lehet majd megint aludni. A helyi szolgálattal kapcsolatban azonban véleményünk szerint a kispihenőt másként lehet elbírálni. Ha a helyi szolgálat során semmi sem merül fel, ami a járőrt a kispihenő ideje alatt is lekötöhetné, foglalkoztathatná s így a kispihenő ideje alatt sem önmagával, sem szolgálatával gondja-baja nincs, szerintünk meg lehet neki engedni, hogy éjszaka az ágyon — persze felöltözve — pihenjen s esetleg, ha fáradt, aludjék is, mert hiszen a laktanyában alvás közben sem érheti semmiféle meglepetés. Arra azonban ügyelni kell, hogy az indulás idejét el ne aludja és hogy az otthon levőket be- és kimenetelével, le- és felszerelésével nyugalmában ne zavarja.

77. Kérdés. *Egy 29 órás őrzőalkalmával a járőrnek nyomozása akad s ha a nyomozás befejezése után az őrzőalkalmat tovább portyázná, csak a kivezényléstől számított 40 óra elmultával vonulhatna be szolgálatából. Köteles-e a járőr a kivezényléstől számított 36 óra alatt bevonulni?*

Válasz. A Szut. 266. pontja erre vonatkozólag akként intézkedik, hogy ha a járőr azokat a tennivalókat, amelyek miatt az utiránytól eltért, elvégezte, — ebben az esetben a nyomozást befejezte — az őrzőalkalmat portyázását csak abban az esetben köteles folytatni, ha az a kivezényléstől számított 36 óra alatt befejezhető. Az utasítás tehát ilyen esetben nem kötelezi a járőrt a portyázás folytatására, de arra sem kötelezi, hogy ha folytatni akarja a portyázást, ennek ellenére is vonuljon be. Ha tehát a járőrvezető azt látja, hogy az őrzőalkalmat portyázását a kivezényléstől számított 40–42 óra alatt befejezheti, véleményünk szerint helyesebb is, ha a portyázást befejezi, mert a 36 órát néhány órával megtöltve, eredeti feladatának teljes mértékben eleget tehet, míg ha szorosán tartja magát a 36 órához, meglehetősen sok szolgálati órát elfecsérel azzal, hogy a legrövidebb utat választva siet őrsállomására bevonulni. Tulságosan kinyújtani azonban az őrzőalkalmat portyázásokat nem szabad, mert közben olyan feladatok elé állíthatják a körülmények otthon az őrsparancsnokot, hogy a túlhoszu ideig távol levő járőrök hiányát a szolgálat fontosabb érdekei singlyenék meg.

78. Kérdés. *Amikor a járőr a nagypihenőt a laktanyában tartja, a pihenő idejét a járőr nős tagja a lakásban töltheti-e?*

Válasz. A Szut. 228. pontja értelmében az őrsállomáson teljesített szolgálat alkalmával az illetékes pihenőt a laktanyában kell megtartani. Kivételes esetekben, amikor az őrzőalkalmat a pihenőhely rendelkezésre nem áll, a járőr a nagypihenőt a szolgálat közben vagy végén a laktanyában is megtarthatja. Arra vonatkozólag, hogy ilyen esetben a járőr

nős tagja a nagypihenő idejét a lakásán töltheti, a Szut. nem intézkedik. Nézetünk szerint olyan esetben, amikor a járőr a nagypihenőt a szolgálat végén tartja meg, vagyis, ha a pihenő leteltével a szolgálatot folytatni nem kell, nincsen akadálya annak, hogy a nős csendőr a nagypihenőt az őrsparancsnok engedélyével a magánlakásán tartsa meg, ha azonban a járőr a pihenőt a szolgálat közben tartja és ha a pihenő után a szolgálatot folytatnia kell, a nős is a laktanyában tartozik pihenni, mert járőrtársától a szolgálat befejezéséig nem szabad elválnia.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Zsérci kötélpálya állomáson történt lopás kiderítése.

Írta: TÓTH SÁNDOR I. őrmester. (Felsőtárkány).

1924 május 28-ról 29-ére virradó éjjelen Zsérc község határában fekvő Egri hordó- és faárugyár r.-t. tulajdonát képező zsérci kötélpálya állomás gépházából egy darab hajtó(gép)szíjat meglehetősen nagy értékben ismeretlen tettesek elloptak. A nyomozás a bogácsi mint illetékes, a felsőtárkányi, mint szomszédos őrs által eredmény nélkül megejtett és a jelentés a bogácsi őrs által az illetékes hatóságnak megtéetett.

A lopás elkövetésekor már a felsőtárkányi őrsön teljesítettem szolgálatot s az eset nyomozásánál, mint járőrtárs, odaadón támogattam Kiss Károly törzsőrmester járőrvezetőmet, azonban a legjobb akaratum mellett sem tudtuk a lopást kideríteni. Az eset nagyon sértette csendőronérezte- met, előbb mint járőrtárs, majd később mint járőrvezető elhatároztam, hogy úgy szolgálatban, mint szolgálaton kívül minden lehető törvényes eszközt felhasználok arra, hogy a kiderítetlenül maradt lopást kiderítsem és a tetteseket az igazságszolgáltatás kezére juttassam.

1926. és 1927. évben már mint járőrvezető működtem és rendes szolgálataim alkalmával a kötélpálya állomáson feltűnés nélkül utólagos helyszíni szemléket tartottam. A helyszíni szemle alkalmával megállapítottam, hogy a lopás elkövetésekor a gépház ajtaja hamis kulcs használatával lett kinyitva; ezt azon körülmény bizonyította, hogy az ajtó zárán a legkisebb feszítés, ütés és karcolás sem volt látható. A gépház ablakának kinyitása belülről történt, mert teljesen sértetlen volt, az ablakot pedig kívülről csak betörés vagy kifeszítés folytán lehetett volna kinyitni. A nyitva álló ablak párkányáról az odagyülemelő gépolaj és por le volt dörzsölve, tehát a gépszíjat kétséget kizárólag az ablakon adták ki. Azt is megállapítottam, hogy a lopás elkövetésekor a kötélpálya állomáson egyedül Simkó Mihály*) volt géplakatos tanuló fenti hordógyár szolgálatában álló éjjeli és vonalör lakott, ki a gépház melletti irodában volt elhelyezve és a gépház kulcsa is az ő felügyeletére volt bízva. Simkó éjjeli örködését még az is megkönnyítette, hogy a hordógyár a kötélpálya állomásnál állandóan éber kutyát tartott, mely éjjel a legkisebb zajra is ugrott. Tehát a kötélpálya állomást éjnek idején, anélkül, hogy az éjjeli ör vagy az ott levő éber kutya észre ne vette volna, idegeneknek semmiesetre sem lehetett megköze- líteni. Azon irodát pedig, ahol Simkó éjjeliör aludt, a gépházról egy vékony deszkafal választotta el, mely falon a gépházból az irodába a legkisebb ütés, koppanás egészen jól áthallatszott.

*) A szereplők nevét megváltoztattuk. Szerk.

Simkó éjjeliör igen szűkös anyagi viszonyok között élt. Ruházata teljesen lerongyolódott, a mindennapi kenyere is alig volt meg. A fizetése oly csekély volt, hogy csak nagy anyagi gondokkal tudta magát fentartani, miért is az értékes gépszíj ára sokat segített volna helyzetén. A fentiekből azt következtettem, hogy Simkó éjjeliörnek a gépszíj kiadásában, illetőleg annak ellopásában feltétlenül része van.

Mivel a lopás elkövetése után nevezett éjjeliör a hordógyár szolgálatából rövid időn belül ismeretlen helyre távozott, ki kellett puhatólnom, hogy hol lakik. Megtudtam, hogy a borsodmegyei Hámor községben tartózkodik. De még a fenti gyanuokok csak következtetések voltak, melyek nem voltak elegendők arra, hogy Hámor községbe menjek és őt, mint gyanúsítottat, kikérdezzem. Biztosan tudtam, hogy Simkó megmarad tagadása mellett, a gépszíjat pedig nem tudom bünyjelként biztosítani, így az egész nyomozás holtpontra jut, a későbbi nyomozásom eredményét pedig veszélynek teszi ki. Itt nem volt mit tenni, mint súlyosabb gyanuokokat szerezni, a megfigyelésemet pedig intenzíven tovább folytatni oly irányban, hogy a lopás elkövetésekor kik és honnan jártak dolgozni a kötélpályához. Megtudtam, hogy hat felsőtárkányi lakos járt a kötélpálya állomáshoz munkába, mint napszámcsok, ezen egyéneket névszerint is ismertem. Tehát a Simkó esetleges büntársait is ezen egyének társaságában kellett keresnem. Ezen munkások között Fehér Imre felsőtárkányi lakos is a kötélpálya állomáshoz járt dolgozni, mivel Simkó látszólag igen barátkozott, sőt egy alkalommal azt is megfigyelhettem, hogy a kötélpálya állomástól az erdőben félre huzódtak és bizalmas beszélgetést folytattak.

Fehér egyénisége, multja, magaviselete után óvatosan, feltűnés nélkül, de behatóan kutatni kezdtem, különösen pedig az érdekelt, hogy Fehér a csizmadiáknál talpaltatott-e lábbelit? Azonban ezen iparosoknál javítást és talpalást sehol nem eszközöltetett, dacára annak, hogy a lopást megelőzőleg Bakondi Ferenc felsőtárkányi lakos, csizmadia végezte részére a szokásos csizmatalpalásokat. S mégis Fehér csizmája alatt állandóan feltűnő frissen feldolgozott és vastag talp volt. Ez Fehérrel szemben fokozta gyanumot, alkalmilag, feltűnés nélkül, megtekintettem a csizmája alá vert talpat, de az nem volt azonos a gépszíjjal. Egy alkalommal megtudtam, hogy Fehér Egerben járt s onnan egy pár viselt csizmát hozott, új talppal ellátva. Ezt sem hagytam figyelmen kívül, ezen csizmákat ugyancsak megnéztam, alakjukat — hátulvarrott huszárkötés nélküli csizmaszár — jól megjegyeztem magamnak.

A lökbérc erdőrészben — portyázásom alkalmával — találkoztam Fehérrel, ki a jelzett erdőrészből saját kocsiján fát fuvarozott a hordógyár részére. Beszélgetésbe eredtem vele, közben a csizmáját is szemügyre vettem, mely az a kinézésű volt, mint amilyent Egerből megtalálva hozott. A csizma alatt meglehetősen vastag lap volt, különösen szembe tűnt az, hogy a talp koromfekete volt, az új talp pedig leginkább vörös színű szokott lenni.

Ekkor már részben elérkezettnek láttam azt, hogy vele szemben tisztazzam gyanum alaposágát. A gépszíjlopásra vonatkozólag kérdéseket intéztem hozzá arra nézve, hogy a csizmája alá a talpat hol vette? Kérdésemre nevezett zavarosan azt felelte, hogy a felsőtárkányi szövetkezetben. Fehérrel közöltem, hogy a talpvásárlásról meg akarok győződni, miért is tartson velem és bemegyünk Felsőtárkány községbe a község házára. Mire a községbe érkeztünk, már teljesen besötétedett és anélkül, hogy valaki meglátott volna, a község házára mentünk. A község házában Fehért a járőrtársamra bízam, míg én a község házához közvetlen közel levő szövetkezetbe mentem, ahol a szövetkezeti üzletvezetőt,

kit őszinte és becsületes embernek ismertem, megkérdeztem, hogy Fehér vásárolt-e a szövethézből talpat, ha igen, mikor és milyen minőségűt? Az üzletvezető kérdésemre elmondta, hogy a napokban Fehér, tudomása szerint, egy pár féltalpra való talpat vásárolt vékony kruppon talpból. A vásárlás alkalmával más minőségű talpnak való bőr az üzletben nem is volt. Ezt a bizonyos kruppon-talpat meg is tekintettem, de az nem volt azonos a Fehér csizmája alá vert talppal. A község házához visszamentem s Fehért a csizmatalp vásárlásáról újból kikérdeztem, ki megmaradt előbbi állítása mellett.

A Fehér csizmája alatt levő talpnak alaposabb megvizsgálását kellett végrehajtani, miért is a csizmat vele levettettem, a talpat megmosva, megvizsgáltam. Azt állapítottam meg, hogy a talpnak színe teljesen, a vastagsága pedig kb. szintén meggegyezett az ellopott gépszijével. Miután a gépszij két szálból lett összevarrva és a szíj végig három sor varrás volt, kettő a szíj két szélén, míg egy a közepén, eszerint a csizma alá vert talpon, ha a gépszijből származik, feltétlenül kell lenni rajta varrás lyukainak. Hogy a talpról teljesen meggyőződést szerezzek és hogy el tudjam dönteni, hogy gépszijből van-e az vagy sem, a csizma alól a talpat lefeszítettem és a belső oldalát vizsgáltam meg. De mert a talp belső oldala is kissé sáros és csirizes volt, varrás lyukai itt sem voltak felfedezhetők. Ekkor már kezdtem izgatott lenni, hogy nem gépszijből van a talp, a csizmat pedig mégis megrongáltam, így az általam elkövetett vagyonrongálásért a gyanúsított jogosan feljelenthet.

Most még valami jutott eszembe. Zsebkésemmel a talp belső részét megkapartam és homokkal vízben jól megsurooltam, mire a talp teljesen tiszta lett s most már a varrás nyomának lyukait erősen megfigyelve lehetett látni. Fehér erre nyugtalan lett, a lopást azonban ennek ellenére is tagadta. A gyanúkok alapján két bizalmi egyénnel szülei lakására mentünk, kiket felszólítottam, hogy ha a gépszij birtokukban van vagy ha annak a lakásukban vagy udvarukon történt elrejtéséről bármit is tudnak, adják elő, azaz jelöljék meg a helyet, ahol az el van rejtve. Fehér szülei ezen kijelentésem ellen nagyon tiltakoztak, hangoztatták, hogy ez rájuk nézve nagyon sértő, hogy lehet feltételezni olyasmit, hogy az ő fiuk ilyen lopással őket megszegyenitené.

A két bizalmi egyén jelenlétében alapos házkutatást tartottunk, mely alkalommal az istálló padlásán a közfalba leásva a 6 és fél méter hosszú gépszijat összegöngyölve megtaláltuk. A gépszijat a hordógyári üzemvezetőség előtt felmutattuk és az összes hordógyári személyzet az ellopott gépszijnek ismerte fel. A további nyomozásom már akadály nélkül folyt le.

Fehér gyanúsított teljesen megtörve, kikérdezésemre a lopás elkövetését töredelmesen beismerte és előadta, hogy a gépszijat Simkó éjjeliőr felbujtására lopta el Péter Simon felsőtárkányi lakos társával. Simkó a gépház ajtaját a felügyeletére bizott kulccsal kinyitotta s a gépszijat a gépház ablakán kiadta. Simkó Mihály gyanúsítottat Hámor községben kikérdeztem, ki azonban hallani sem akart eleinte arról, hogy Fehért a lopás elkövetésére ő bírta volna rá és a gépszijat ő adta volna ki. Tagadásának dacára Simkót mint állandó lakással és rendes foglalkozással nem rendelkező egyént vettem és Felsőtárkány községbe kísértem. Felsőtárkány községben a társai, valamint a gépszij láttára Péter Simonnal együtt a lopás elkövetését beismerték.

Nyomozásomat megkönnyítette az, hogy Arnóczki Albert csendőr járőrtársam nagyon buzgón és céltudatosan támogatott.

*

A dicséretreméltó álhatalosságtól és kitartástól, melyről Tóth őrmester a nyomozás lefolytatásánál tanuságot tett, eltekintve, különösképen ki kell itt emelnünk, hogy ha a gyanu erős és alapos, akkor, hogy az eredményt ne kockáztassuk, bizonyos fokú felelősségtől sem szabad visszariadnunk, mint azt fenti esetnél is láttuk, amikor az első eredménytelen vizsgálat után Tóth őrmester a csizmatalpot lefeszítette, hogy annak belső oldalán kereshesse az áruló bizonyítékokat.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

A jugoszláv csendőrség.

(7. közlemény)

IDEIGLENES SZABÁLYZAT a csendőrségi szolgálat teljesítéséről.

I. rész.

(Kiadatott a belügyminiszter által 1919. december 10-én U. 4252 sz. és a hadügyi és tengerészeti miniszter által 1920. február 11-én 51.004. sz. alatt.)

1. A csendőrség feladata.

1. A csendőrség az állandó hadsereg alkotórésze és az a feladata, hogy ügyeljen a közbiztonságra, hogy tartsa fenn a közrendet és békét s hogy biztosítsa a törvények és hatósági rendeletek végrehajtását.

2. Felszerelés, fegyelem és kiképzés tekintetében a csendőrség a saját előjáróinak van alárendelve; közbiztonság és alkalmazás tekintetében pedig a közigazgatási hatóságok illetékes főnökeinek.

A belügyminiszternek, a tartományi kormányzatok főnökeinek, a belügyi biztosoknak s a kerületi és járási főnököknek és az ezeknek megfelelő közigazgatási közegeknek a csendőrség fölött hivatalos hatalmuk van. A többi polgári és katonai hatóságoknak a csendőrség nincsen alárendelve, de az összes hatóságok és községi előjáróságok kérhetik a csendőrség szolgálatát az illetékes közigazgatási főnökök útján.

A bíróságoknak joguk van, hogy a csendőrségtől közvetlenül is kérjék a törvényes szolgálat vagy rendelet végrehajtását.

II. A csendőrök magatartása.

1. A csendőr minden alkalommal komoly, illedelmes és jómodoru legyen s hivatásához méltónak mutakozzék. Minden alkalommal és mindenkiel szemben illedelmes, komoly, értelmes és óvatos legyen.

Tudatlanság, visszaélés, nyers modor, illetlen szavak használata a szolgálat teljesítése közben, kárára van az ő és az egész csendőrség tekintélyének s amellet megnehezíti számára a szolgálat teljesítését. Ez különösen akkor áll, amikor néptömegben teljesít szolgálatot, bucsukon, nagyobb népgyűléseken stb., mely alkalommal minden meggondolatlanságnak, nyereségnek és incselkedésnek rossz következményei lehetnek.

A csendőr büszke legyen arra a jó hírnevére, melyet a csendőrség élvez s azon legyen, hogy ez a jó hírnév meg is maradjon. Az egyes csendőrök rossz szokásai és szenvedélyei el kell hogy fojtassanak és elháríttassanak társaik befolyásával. Az erősen kifejtett szolidaritás és bajtársiasság mellett feltétlenül szükséges a kölcsönös segítség is a csendőrök között, úgy szolgálatban, mint szolgálaton kívül.

2. A csendőr mindenkit magáz és éppen úgy őt is mindenki magázza.

A csendőrt nyilvánosan senkinek sem szabad megdorgálnia. Ha ez előfordulna, a csendőr illetékes uton elégtételt fog nyerni.

A nyilvánosság előtt való megjelenésnél a csendőrnek előírászerűen felöltözve, oldalfegyverrel és övvel ellátva kell lennie. Amikor a csendőr szolgálatba indul, teljesen felfegyverezve kell lennie, töltött puskával, amikor pedig gyalog teljesít szolgálatot, akkor a puskára illesztett szuronyt is kell hogy viselje.

Magatartása katonás legyen, járása csendes és olyan ütemű, hogy mindent észrevehessen, ami az ő környezetében történik.

4. A csendőrnek meg van tiltva a dohányzás: amikor szolgálatban van, amikor állami hatóságokhoz és irodákba vagy pedig magánlakásokba megy. Éppen úgy meg van tiltva neki a szabályszerűtlen és nem katonai járás és mozgás, mert mindezt kerülni tartozik, ami őt a közönség kritikájának és gunyjának tenné ki.

5. A csendőrnek szolgálatának ideje alatt a korcsmákba és kávéházakba való belépés tilos, kivéve, ha a szolgálat érdeke úgy kívánja.

Szolgálati indok esetét kivéve a csendőrnek szigorúan meg van tiltva rossz hírű kávéházakba és korcsmákba bemenni, még ha azoknak az ő legközelebbi rokonai is tulajdonosai, kivéve, ha más helyen nem tud ételmezt kapni. Ilyen esetben azonban, ahogy befejezi az ebédjét, a helyiséget azonnal elhagyni tartozik. Ilyen alkalommal sem szabad neki semmiféle szeszestalt innia.

Amikor a csendőrnek nincsen alkalma nyilvános helyeken ételmezhöz jutni, s ha ételmezt magával sem hozott, azt magánházakban is beszerezheti, de amit vesz, azt mindig tartozik megfizetni. Ha a házigazda semmiképen sem akarja a pénzt elfogadni, a csendőr a megközelítő értéket pénzben az illető ház gyermekeinek tartozik odaadni.

6. A csendőrnek a legszigorubban meg van tiltva a rossz hírben álló személyekkel való érintkezés és barátkozás még akkor is, ha azok neki rokonai. Az ilyen személyeknek nem szabad bejárni a laktanyába vagy a csendőrök lakásaiba látogatóba s más valakinek sem szabad őket odavezetni.

7. A szeszestaltok élvezete, kockajáték pénzben, adósságszínálás, csavargás és rendetlen életmód olyan hibák, melyeknek a csendőrnek sohasem szabad magát átadnia. Mindez a csendőrnek a legszigorubban megtiltatik. Ha a csendőr ennek dacára is vét ezen tilalom ellen, büntetést kap, megismételt esetben pedig a büntetés után el lesz bocsátva a csendőrségből. Ha előfordul, hogy valamely csendőr mégis olyan mértékben feledkezik meg magáról, hogy valahol részegen találják, társainak kötelessége, hogy a nép elől azonnal eltávolítsák.

8. A csendőrök magatartása előjáróikkal szemben a fennálló katonai szabályok szerint történjék. Az előjárókkal szemben minden alárendeltnek mindig engedelmesnek kell lennie és köteles nekik a tiszteletet megadni.

Ami a hadseregbeli és tengerészeti személyekhez való viszonyt illeti, a csendőrökre nézve is ugyanazok a katonai szabályok érvényesek, melyek a hadseregbeli egyes rendfokozatok közötti viszonyt szabályozzák.

A polgári tisztviselőknek, akikkel a csendőr szolgálati érintkezésben van, mindenkor az állásuk szerint kijáró tiszteletet köteles megadni.

A kerületi és járási közigazgatási főnököket és az egyenruhás tisztviselőket a csendőr szabályszerűen köszönteni tartozik, éppen úgy, mint a katonai előjárókat is.

9. Ha a csendőrtől valaki felvilágosítást vagy szivességet kér, a csendőr illedelmes, katonás magatartással tartozik a kérésnek eleget tenni vagy ha azt nem teheti meg, röviden és világosan válaszol, de nem mutat emellett rossz kedvet és nyersséget. Idegenekkel szemben a csendőr a legnagyobb szivélyességet és előzékenységet tanusítsa, (ne vétsen azonban ilyenkor a saját tekintélye ellen) s azon legyen, hogy arra az esetre, ha az idegen rosszul beszél szerbül, minél jobban megértse őt s a szükséges felvilágosításokat minél érthetőbben adja meg neki.

10. Ha érintkezésbe jut más polgári vagy katonai őrségekkel olyan célból, hogy a közbiztonság, rend és béke megőriztessék vagy visszaálltassék, azokkal egyetértően kell cselekednie.

11. Tevékeny és szünet nélküli felügyelet és az azonnali közbelépés képezik szolgálatának lényegét s ezért, ha nincs is »szolgálatban«, olyannak tekintendő; ha észreveszi a törvény áthágását, lépjen közbe, ugyszintén akkor is, ha segítségét magánszemélyek vagy közszolgálatban állók kérik.

12. A csendőr legszükségesebb tulajdonságai a megvesztegethetetlenség, igazságszeretet, becsületesség és a titok megőrzése.

Ez alatt az értendő, hogy a csendőrnek nem szabad megvesztegetést elfogadnia, még ha az ajándék látszatában is történe; sem pénzben, sem tárgyokban, sem italban stb. kötelességétől nem szabad őt elidegeníteni a rokoni vagy baráti kötelekeknek sem, sem pedig a valaki iránt érzett rokonszenvének vagy gyűlöletének. Általában semmiféle tekintetektől nem szabad vezettetnie magát, hanem szolgálatát és szolgálati ténykedését mindenkor úgy végezze, ahogy azt az igazság, a helyzet, a törvény és a rendelet megkövetelik.

Különösen és a legszigorubban meg van tiltva a csendőrnek, hogy a saját örskörletében ajándékot vagy vendéglátást fogadjon el, mielőtt azt örsparancsnokának be nem jelenti és az elfogadásra tőle előzetes engedélyt nem kap, még akkor sem, hogy ha olyan körülmények között ajánlatnak fel, melyek a legkisebb gyanura sem engednek következtetni.

Éppen úgy van megtiltva a csendőrnek, hogy szolgálati kötelességeinek teljesítését valamilyen ígérettől tegye függővé.

13. A csendőrnek a hivatalos titkot nem szabad elárulnia.

14. A csendőrnek a legszigorubban meg van tiltva az államhatár átlépése akár szolgálati, akár magánügyben, kivéve azt az esetet, amikor az ilyen átlépésre parancsot vagy engedélyt kap.

15. A csendőrnek magánfelek részére nem szabad bizonyítványt adni olyan ügyekről, melyek az ő szolgálatával kapcsolatban állanak. Csak az illetékes hatóság rendelkezésére vagy előjárójának jóváhagyása folytán tanuskodhatik azokban az esetekben, amikor vallomását a hatóság kívánja.

Egyedüli magyar hangszergyár az országban!

Általánosan elismert! Világmárka! Hegedű, tárogató, harmonika és az összes vonós és fúvós hangszerek. Romlott hangszerek javítása. Zenekarok felszerelése közvetlen a gyári áron. Árajánlatot ingyen küld az

Első Magyar Hangszergyár STOWASSER

kir. udvari szállító, a Rákóczi-tárogató feltalálója. — Bpest, II., Lánchíd-u. 5. Alapítatott: 1770. évben.

Csendőröknek kedvezményes részletfizetés!

16. A csendőr, kinek valamely hely a felügyeletére van bízva, azt nem hagyhatja el, csakis sürgős szolgálati szükség esetén. Ha a helyét otthagyja, úgy tekintik, mintha az őrhelyét hagyta volna el.

A csendőr:

- a) Közbiztonsági szolgálati ténykedése közben és
- b) A bűnösök és fegyencek kísérése közben tiszteletadást nem teljesít.

(Folytatjuk.)

HIREK

Fegyverhasználatok. *Zsombor József* szőregi őrsbeli trözs-ormester egy ismeretlen nevű tápei lakos, cigány ellen az ujszegedi vámház közelében az országuton, mert a trözs-ormestert egy bottal megtámadta, szolgálaton kívül kardfegyvert használt. A cigány sebesülése könnyebb természetű. — *Fekete József* geszterédi őrsbeli ormester szolgálat közben Balog Borbála betöréses lopással gyanúsított cigányt Geszterédről Bököny községbe kísért. A két község közötti országuton állítólag véletlenül a földre való lehajlás közben az ormester a vállán volt puskája szuronyával a cigányt bal combján megszurta. A sérülés nyolc napon belül gyógyul. A kivizsgálás mindkét ügyben folyamatba tétett.

Elütötte az autó. *Varga András II.* kétegyházi őrsbeli csendőr múlt hó 19-én a reggeli órákban eltávozási engedéllyel kerékpáron Gyulára indult. Az országuton szembe jött vele egy gépkocsi, melyet *Weisz Tibor* budapesti lakos vezetett. A kerékpáros csendőrtől 10—15 méter távolságban volt a gépkocsi, amikor gummidefektet kapott, minek következtében a gép hirtelen jobbra huzott és elütötte Varga csendőrt kerékpárjával. Nevezett sérülése komoly, de nem életveszélyes.

A győri iskola sporteredménye. A győri helyőrség sulydobó versenyt rendezett, melyen a győri csendőriskola 5-ös csapata is résztvett és a helyőrség 15 csapata közül az első helyezést érte el. Az iskolának ezen győzelme a helyőrségi csapatok között már nem az első, mert a múlt évben a kegyeleti staféta-futásban szintén az első volt és a helyőrség vándordiját nyerte el.

»Aus bewegter Balkanzeit.« 1879—1918. Erinnerung von *Richard v. Mach*. A könyvpiac újból egy olyan könyvvel gyarapodott, amely mély bepillantást enged a háború előtti és alatti Balkán viszonyokra. v. Mach, aki mint német tiszt hosszú időn át kiképző szolgálatot teljesített a bolgár hadseregben és mint újságíró is évtizedeken át bolgár földön élt, a szóbanforgó műben Bulgáriáról számol be. Mach beszámolóját a keletuméliai kérdés ismertetésével vezeti be és ezzel bevilágít a múlt század nyolcvanas évek balkáni politika boszorkánykonyhájába. Oroszország 1878-ban, miután Törökországot legyőzte, a bolgár területeket felszabadította és a San Stefanoi békében egy, az összes

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb strapára, méterje	— — — — —	16·80 P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben	— —	19·50 „
Khaki kammgarn, szintartó, tiszta gyapju	— —	18·50 „
Ugyanaz extra finomban	— — — — —	25·60 „
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelben van raktáron, tollforgótokkal együtt		8·80 „

a 39 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

M Á R E R

egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 9.

a Keleti p.-udvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon: József 321—78.

FIGYELEM! A legmesszebbmenő fizetési feltételek!

Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik

Diamant, Praeciosa-Viktoria

eredeti német,

RAMLER, IPAG, KOSMOS

eredeti stájer gyártmány

KERÉKPÁR

előleg nélkül havi 13.— P. vagy heti 3.—

pengő részletre, teljes csendőrségi felszereléssel 240.— pengő. Részletek a vásárlást követő hónap 1—5 között fizetendők.

HERMANN GYULA

MAGYAR KOSÁRFONÓ R.-T.

— BUDAPEST, V., LIPÓT-KÖRUT 15. SZ. —

A CSENDŐRSÉGI LAPOKBAN

csak olyan teljesen megbízható cégek hirdetésait közöljük, amelyektől olvasóink bizalommal vásárolhatnak. Annak a cégnek a hirdetését, amely ellen a legkisebb jogos kifogás merül fel, azonnal töröljük, mert is kérjük olvasóinkat, hogy minden felmerült panaszt velünk közölni sziveskedjenek.

IRÓGÉPEK

Remington, Royal, Underwood, Adler, Ideal, Smith és egyéb rendszerűek 20—40 pengő részletre is

„ENERGIÁNÁL” Budapest, V., Alkotmány utca 31. — (Vilmos császár utnál) —

Telefon: T. 141—05.

bolgárlakta területeket egyesítő, *Nagybulgáriát* alkotott. A berlini kongresszus ezt az orosz alkotást felborította és önálló fejedelemségnek csakis a Balkán-hegység s a Duna között elterülő kis területet ismerte el. Az elszakított, illetve idegen uralom alatt maradt bolgár területeken erre hatalmas irredenta mozgalmak indultak meg, amelyeknek folyamánként 1885-ben Keletrumélia az anyaországgal való egyesítését mondta ki. *Battenberg Sándor* bolgár fejedelem, az orosz cár akarata ellenére a fejedelemségnek és Keletruméliának egyesülését elfogadta és annak esetleges megvédésére hadseregét mozgósította. Sándor fejedelem megverte a szerbeket, de nem sokáig élvezhette győzelmeinek gyümölcsét. Oroszország forradalmat szított, amely a fejedelmet kiűzte az országból. Sándor távozása után *Kóburg Ferdinánd* került a bolgár trónra, aki éveken át a Bulgáriában népszerű Stambolowban hatalmas támaszt nyert. Néhány év alatt azonban Ferdinánd és Stambolow politikailag eltávolodtak egymástól. Stambolow megbukott és röviddel bukása után igazi balkáni módon végezte be földi pályafutását. 'Fényes nappal,' Szófia kellős közepén, ugyszólván a csendőrség szemeláttára lekaszabolta néhány összeesküvő. Bulgária szépen fejlődött, nagy szerepet játszik a Balkán háborúban, amelynek gyümölcsseitől azonban a bukaresti béke megfosztja. A világháború alatt újból úgy látszott, hogy Bulgária álmainak netovábbját — az összes bolgárok egyesülését — elérheti. 1915-ben nem »szerelemből«, hanem saját jól felfogott érdekéből a központi hatalmakhoz csatlakozott. Szerencsésen harcolt. Szövetségeseivel együtt kézben tartotta Szerbiát, Macedóniát és a Dobrudzsát, tehát benne volt mindazon területekben, amelyekre pályázott. És akkor 1918-ban jött az összeomlás, amely minden bolgár álmnak újból véget vetett. Mindennek keletkezése, fejlődése és kibontakozása Mach könyvében megtalálható. Aki írta, alaposan ismerte a Balkánt, aki olvassa, annak sok élvezete lesz és sokat fog belőle tanulni.

S—y.

Öngyilkossági kísérlet. *Kovács Sándor* csendőr a kemencei őrsön szolgálati fegyverével öngyilkosságot kísérelt meg. Sérülése alsó állcsont, felső állcsont és orr roncsolásból áll. A balassagyarmati Mária Valéria kórházba szállították. Tettét állítólag szerelmi bánatában követte el. Kivizsgálás folyamatban van.

Dicséretetek: A m. kir. csendőrség felügyelője a budapesti II. osztály állományába tartozó *Szabó János II.* gazdasági tiszthelyettes, mert 31 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági és egyéb alkalmazásokban kötelességét az átlagot messze felülmúló odaadással, kiváló eredménnyel végezte, most, amidőn a csendőrfelügyelőségtől mint beosztott irodai segédmunkás távozik, a mindenkor szorgalommal, lelkiismeretesen teljesített szolgálataiért és fiatal bajtársainak nyújtott példás magatartásáért *dicsérő okirattal* látta el. — A m. kir. budapesti I. csendőrkerület parancsnoka *Verdon János* gyalog törzsörmezt, mert 14 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt kifogástalan magaviseletet tanusított és a közbiztonsági szolgálatot eredményesen teljesítette, *Samu János* lovas törzsörmezt, mert 9 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt kifogástalan magaviseletet tanusított és a közbiztonsági szolgálatot eredményesen teljesítette, *dicsérő okirattal látta el*; míg *Dobos Sándor* gyalog törzsörmezt, mert 9 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban igen eredményes tevékenységet fejtett ki és *Pázkán János* gyalog örmestert, mert 6 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt kifogástalan magaviseletet tanusított s a közbiztonsági szolgálatot nagy odaadással teljesítette, *nyilvánosan megdicsérte*.

Előléptek: A m. kir. budapesti I. csendőrkerületben törzsörmezterré: *Hajdu Gábor* és *Balogh Imre János* örmesterek. — Örmesterré: *Sifter Ferenc*, *Kukli György*, *Orbázi Imre*, *Deák B. Miklós*, *Dányi József*, *Dányi Sándor*, *Bán*

Hege dű
Harmonium
Tárogató csak itt a valódi
Gímbalom
Harmonika
Gitara

és az összes hangszerek, legjobbak, csakis itt a gyárban kaphatók.
Művésziessé javít, legjobb hurokat készít.
Árjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab.
hangszergyára

Egyedüli magyar hangszergyár az országban

BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.
Csendőrségnek részletfizetést kedvezmény

a legjobb **szalagos légyfogó**

Konyhák és istállók részére óriás alakban is kapható.

Mintával készséggel szolgál a gyár:

FOX

GÖTZL LIPÓT vegyitermékek gyára.

Budapest VII., Cserei utca 14

BERANEK JÓZSEF
különfetétt egyenruha szabómester

IV., KIRÁLYI PÁL-UTCA 6. SZÁM.

Békebeli kivitelben, tökéletes szabással készít

csendőrségi atllilakat, úgyszintén lovagió nadrágokat

Csendőrségi liszt és altiszt uraknak elismert egyenruha szállítója

OPERA

RUHÁZATI ÁRUHÁZ

BUDAPEST, ANDRÁSSY-UT 20. SZ.
AZ OPERA MELLETT.

•

Férfi
és női ruházati
cikkek készpénzárban, a
csendőrség tagjainak előnyös
fizetési feltételek
mellett.

•

KIVÁNATRA MINTÁKAT KÜLDÜNK.

Ferenc, Tóth Illés, K. Szabó Sándor, Szilágyi Sándor, Kovács Balázs, Buga Albert, Németh János IV., Stimmel János, Berényi József és Horpácsi Imre csendőrök. — A m. kir. szegedi V. csendőrkerületben őrmesterré: Kiss Jenő Árpád csendőr.

Kérelmek. Kasza István törzsőrmestert (vagy tiszthelyet-test) keresi Kovács Ferenc somlósziöllyi őrsbeli őrmester. — Cseter János csendőrt keresi Bognár Imre pénzügyi fővizsgáló (Kaposvár, pénzügyi szakasz). — Kérik azokat, kik a keresettek tartózkodási helyét ismerik, hogy azt velük közölni sziveskedjenek.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Olvasóink szives figyelmébe!

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt közlés esetén megfelelően honoráljuk. Kéziratokat nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ivnek csak az egyik oldalára, lehetőleg félhasábosan és írógéppel vagy legalább is olvasható írással írni. Kéziratok sorsáról csak a szerkesztői üzenetek között adunk felvilágosítást, azért kérjük mindig megírni, hogy milyen jelige alatt válaszoljunk. Ha jelige nincs megjelölve, a szerző nevének kezdőbetűit és lakhelyét tüntetjük fel. — A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levélben senkinek, válaszbélyeget tehát felesleges beküldeni. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert a gyakran használatos jeligékből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. — Büntetőjogi vonatkozású vagy közérdekű csendőrségi kérdésekre a Csendőr Lekszikon rovathat válaszolunk. Az előfizetést kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A hozzáink intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest I. ker., Vár, Országház-utca 30 szám”.

Hévízi gyógyfürdőzés. A f. évi 8. sz. Csendőrségi Közlönyben közzétett 124.103/VI. b. 1928. sz. belügyminiszteri körrendelet értelmében a hévízi csendőr-otthonba beutaltak

által fizetendő térítési díjak alatt nem a csendőrségi közétkezési pénzátalányt, hanem a honvédségnél Keszthely állomásra nézve megállapított élelmezési adagváltást kell érteni.

Mátra. 1. Kölcsönös áthelyezési kérelmeket nem közlünk. 2. Fogházilletékek vizsgálati fogságban és naponta: étkezési pénz 82 f., kenyérpénz 34 f., ágynemű használat 5 f., ágynemű mosás 3 f., főzés 15 f., elhelyezés 11 f., ruházatkarbantartás 3 f., őrzésért 8 f. Ezek az illetékek a jogerős büntetés töltése közben a következők, szintén naponta számítva: étkezés 50 f., kenyérpénz 34 f., ágyneműhasználat 5 f., ágynemű mosás 3 f., főzés 15 f., elhelyezés 11 f., ruházatkarbantartás 3 f., ruházatulánpótlás 40 f., őrzés 8 f. A fogház kimutatást küld a felmerült költségekről s azokat a gazdasági hivatal az érdekelt illetékeiből megküldi a fogháznak.

Egy kíváncsi asszony. Névtelen levélre nem válaszolunk. K. A. szds., Debrecen, Sorrendben közöljük.

Pöstyény. Mind a kettő nagyon gyenge, nem közölhető.

Segély. 1. Elvileg nincs kizárva a lehetősége annak, hogy a közzgazdálkodások is segélyben részesüljenek. Erre vonatkozó kérelmet azonban csak kivételesen lehet a belügyminiszter urhoz (VI. b. osztály) szolgálati uton felterjeszteni, ha a közzgazdálkodást nagyobb szabású csapás éri, amit pl. egy laktanyatűzzel járó nagy károsodás okozhat. Ha a közzgazdálkodás sertései elhullanak, amire Ön a levelében hivatkozik, az nem lehet alapja a segélykérésnek, mert hiszen ilyen kár a közzgazdálkodások meglehetősen nagy részét minden évben érheti, a kincstár pedig nincs abban a helyzetben, hogy az emiatt károsult közzgazdálkodásoknak segélyt nyújtson. A sertéshizlalás mindenkor bizonyos kockázattal jár, de ha az egyik évbe nem is sikerül, a következő év meghozhatja a kárpótlást, ezzel számolni kell. 2. Kérelmét mai számunkban közöljük. 3. Az előjáróknak joguk és kötelességük, hogy a közzgazdálkodásokat a helyes és okszerű gazdálkodás tekintetében ellenőrizzék és ott, ahol azt szükségesnek látják, irányítólag beleszóljanak a közzgazdálkodás dolgaiba. Ha tehát azt látnák, hogy a közzgazdálkodás tagjai urizálni akarnak és olyan munkákat is fizetett munkásokkal végeztetnek el, amelyek maguk is elvégezhetnek, akkor természetesen érvényre kell juttatniuk előjárói betolyásukat, hogy a kényelmeskedők a saját érdekükben jobb belátásra jussanak. Csak neki kell látni annak a kerti munkának, hasznos is, meg egészséges is. 4. Az 1912—1913-ban Boszniában teljesített katonai szolgálat a nyugdíjba nem számít be kétszeresen.

Madrid. 1. Az 1912. évi LXV. t. c. 51. §. 1. pontja értelmében nyugállományban történt nősülés esetén az özvegy csak abban az esetben tarthat igényt özvegyi nyugdíjra, ha a férj a házasság megkötése után a tényleges

MORT poloska-, rovar- és légyirtószesz

Poralakban is kapható

Mintával készséggel szolgál a gyár:

GÖTZL LIPÓT vegyitermékek gyára

Budapest, VII., Cserei utca 14.

A MÁV. és a csendőrség hivatalos szállítója

világhírű **THE WHITWORTH** kerékpárok csendőröknek 16 pengős havi részletre. Kerékpár alkatrészek lánc, pedál stb. gyári árban, külsők P. 6'80-tól, belsők P. 2'10-től. Új kerékpárok 135 pengőtől kezdve. **LÁNG IMRE** műszerész, kerékpár és gyermekkosci gyári raktára. Budapest, Teréz-kt. 3 (sarok üzlet). Árjegyzék 650 képpel ingyen.

Ne ügynök utján vegyen.

Világhírű

„Styria“ kerékpárok

és elsőrendű

„HUNTER“ gépek

összes alkatrészek. Legolcsóbban kedvező fizetési feltételek mellett szállít

DEMÉNYI ÉS FIA CÉG

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 4.

Kérjen árjegyzéket kerékpárokról, varrógépekről, gramofonokról

A világ legjobb hangszerei: hegedű, zongora, harmonika, harmónium, gramofon stb.

Reményi Mihálynál

Budapest, VI., Király-u. 58—60

Ötensége Dr. József Ferenc kir. herceg kamarái és a Zeneművészeti Főiskola szállítója. Csendőröknek kivételes részletfizetési kedvezmény.

Minden hangszerről külön-külön árjegyzék díjmentes.

szolgálatban újból alkalmaztatván, legalább még 3 évig szolgálatot teljesít. 2. Ha nyugdíjat élvező állami alkalmazott özvegyét veszi el feleségül, az özvegy az első férje után élvezett nyugdíját az újabb házasság megkötésétől számított egy éven belül megválthatja. Ha ezt nem tenné, akkor az egy év leforgása után az özvegyi nyugdíj szünetel. Ez azt jelenti, hogy az újból nyugdíjképes állami alkalmazotthoz férjhez ment özvegy nyugdíját nem folyósítják, de igénye arra fennmarad. Ha tehát újból özvegyiségre jutna, a két nyugdíj között joga van azt választani, amelyik neki kedvezőbb. Mindkettőt természetesen akkor sem kapja meg. Ha a második férj után biztos a nyugdíj, akkor előnyösebb az előző özvegyi nyugdíjat megváltani, ha azonban a második, illetve újabb férfi után özvegyi nyugdíjra igényt nem tarthat, helyesebb, ha az előző özvegyi nyugdíjat nem váltja meg, mert így esetleges újabb özvegyiségre jutás esetén is biztosítva van. Amint leveléből kivesszük, Önöknek is ez az utóbbi megoldás a célszerűbb.

Marcal. 1. Kérelmét mai számunkban közöljük. 2. Ha a vezénylési pótdíjat nem kapta meg, jelentsz örskihallgatáson.

Maros. 1. Válasz a lekszikon rovatban. 2. Az 1. fizetési fokozatban levő törzsör mesterek a tiszthelyetteseket megillető napi és vezénylési pótdíjat kapják. 3. A hadifogságban töltött katonai szolgálati idő 1914—1919. évekig kétszeresen számít be a nyugdíjba.

Szeged 39. 1. Fehér Kereszt Országos Lelenház Egyesület, IX., Tüzoltó-utca 7—9. sz. 2. A volt bécsujhelyi cs. és kir. katonai akadémia most polgári közép-foku fiúiskola, internátussal egybekötve. Neve: Bundes-Knabenerziehungsanstalt. Nagyon elhanyagolt állapotban van. A freskók egy részét lekaparták, bemocskolták, a lovarda népgyűlések színhelye, a parkból kivágták a fák nagy részét. A volt katonai akadémia iratait a hadügyminisztériumban (Bundesamt für Heerwesen, Wien, Stubenring 1.) őrzik. A cs. és kir. hadügyminisztérium is a Stubenring 1. sz. alatt volt.

Aldemár. A kihágásokról szerkesztett feljelentéseket rövid jelentés alakjában kell megszerkeszteni. A sértett, gyanúsított és tanúk neveit a feljelentésnek abban a részében, ahol előadásuk van leírva, alá kell huzni. A Szut. 15. melléklete szerint szerkesztendő feljelentésekből a Szut. 463. pontjának utolsó bekezdése értelmében teljesen ki kell hagyni azt a címszót, amely alatt jelenteni való nincsen.

A munka nem szégyen. A Szut. 6. mellékletében a 99—100 km.-re 300 m. alul illetékes órakiszabat sajtóhíva folytán tévesen van feltüntetve. Helyesen: 99 km. 91 óra,

99.5 km. 91 óra 30 p. és 100 km. 92 óra. Valószínű, hogy a melléklet ennek megfelelően helyesbitve lesz.

Zalavár. 1. A »Feljelentés« címszót a bűnügyi feljelentés fogalmazványának a bal hasábjára kell írni. 2. Válasz a lekszikon rovatban. 3. Szabadságon az illetékes örsparancsnokságnál jelenteni kell a megérkezését és az elindulását. Hogyan teszi ezt, az az érdekelt gondja. Kifutja az abból az időből. 5. A Szut. 127. pontja értelmében a laktanyában szeszes italból készletet tartani nem szabad. Fél liter rum is készlet. 6. Ha keskeny a lepedő s nem lehet az ágyat úgy megvetni, mint azt a Szut. 142. pontja előírja, azt nem lehet kifogásolni, mert hiszen erről nem a csendőr, hanem a lepedő tehet. Ha annyira keskeny a lepedő, hogy a Szut. említett pontjában előírt sávot semmiképpen sem lehet kihozni, akkor le kell borítani a takaróval úgy, hogy a lepedőből a takaró széle alatt semmi sem látszik. A keskeny lepedők kicserélése egyébként fokozatosan megtörténik. 7. A Szut.-nak nincsenek egykarikás vagy kétkarikás pontjai. Tudni kell az egészet, szó szerint azonban csak egyes pontjait, mint a fegyverhasználatot, bilincselést stb. 8. Külön lesz kiadva. 9. Beküldheti. Az esetet úgy kell letárgyalni, amint megtörtént, a helyek és személyek megnevezésével, amelyek és akik a nyomozásban szerepeltek. 10. Külön üzenetben kap rá választ.

Bya. 1. Jönni fog. Kérjük a felvételeket is, de nem a lemezt, hanem jó, tiszta kópiákat. 2. Rendszerint a rendőrhatalóság főnöke állapítja meg, nézeteltérés esetén azonban a szárnyparancsnok is megállapíthatja. Legjobb az ilyesmit személyes érintkezés útján megbeszélni és elintézni, annál is inkább, miután az ilyen szolgálatok faluhelyen nem gyakoriak.

Zrinyi vár. 1. Válasz a lekszikon rovatban. 2. A szabadság mindig 0 órakor kezdődik és 24 órakor végződik. Az örsparancsnok megteheti, hogy kedvező vonatindulás miatt néhány órával hamarabb, pl. 22 órakor már elengedi azt, akinek a szabadsága csak másnap 0 órakor kezdődne s a szabadság kezdete ebben az esetben is a következő nap 0 órája. De ha pl. valaki május 1-től 14-ig szabadságot kapott s szabadságát csak 1-én 16 órakor kezdi meg, vagyis akkor indul el a laktanyából, szabadsága akkor is 1-én 0 órától számít és 14-én 24 órakor köteles bevonulni és bevonulását 15-én kihallgatáson jelenteni.

Három gyűszű. Erről a témáról egy másik közleményt már régebben elfogadtunk, ezért a beküldött leírást nem közölhetjük.

Több mint 32 év óta a világot uraló ered. angol

The Champion kerékpárokat

Előnyös 20—24 pengős havi részletre.
Eredeti **Motobécane** francia motorkerékpárokat 840 pengőért.

kerékpáralkatrészeket láncot, pedált, nagybani, eredeti gyári árban nyergeket

külső gummik 6'80, belsőt 2'10 pengőtől. — Kerékpárok 136 P.-től feljebb.

LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár és motorkerékpárnagykereskedők

Magyarország legnagyobb, legrégebb és legmegbízhatóbb kerékpár üzlete

Budapest, VIII., József-körút 41. szám.

Alapítva 1869-ben —o— Nagy árjegyzék 700 képpel ingyen

Lábizzadás, kézizzadás és hónaljizzadás csak helyes testápolással szüntethető meg.

E célra szappan helyett használjunk **SUDORÁN-t** Ez egy amerikai recept szerinti készült szer, melynek hatása nem abban nyilvánul, hogy a porusokat eltömi vagy összehuzza, hanem az epidermisen át beszívódik és az okot gyógyítja meg, hogy az okozat magától elmaradjon.

Bekenés után az izzadás és az esetleges penétráns szag azonnal elmúlik. Kivánatra bármelyik örsnek küldök mintaküldeményt, melynek ára csak akkor lesz kiegyenlített, ha annak jó hatásáról meggyőződést szereztek — Husz évnél régebb idő óta van forgalomban

Készíti: **MOLNÁR JÁNOS** vegyészeti laboratoriuma, **BOZSOK** (Vas megye), ahova a megrendelések intézendők. Ára 1.20 P.

A Csendőrségi HIRDETÉSEKET Lapok részére

kizárólag **Balogh Sándor** hirdetőirodája

V., Bálvány-utca 12. **vesz fel.** Telefon: T. 157—83.

Mindennemű megkeresések erre a címre intézendők.

Butorhitel

a csendőrség tagjainak **Sándor Ignác** butoráruháza. Budapest, VI., Dessoeffy-u. 18-20 (Nagymező-u. és Vilmos császárt között). Szállít készpénzárban kedvező fizetési feltételekkel **elsőrendű butorokat.**

„CORVIN” BUTORCSARNOK

Részletre olcsón! Dohány-utca 39.

A közalkalmazottak bevásárlási forrása.

BUTOR részletre olcsón VI., Ó-utca 3.

Postások és rendőrség szállítója.

Legény a gáton.

Regény

Írta: BARÉNYI FERENC

(13.)

A vasuti állomáson Venyige bácsi idegesen rendezkedett. A hordágyat hol távolabb, hol közelebb tette a sínekhez, míg végre egy vasutas rászólt, hogy ne tegye olyan közel, mert azon a sín páron jön be a vonat. Venyige bácsi annyira izgatottan várta a vonatot, hogy már nem tudott egy helyben várni. Fel-alá járt; közben kiszedte a sok forgatótól már foszladozó ujságot és a már megszokott lendületes módján a mogorva állomásfőnöknek is elmagyarázta, hogy ezzel a vonattal jön a barátja, aki olyan nevezetes ember, hogy az ujságba is belekerült, mert élete kockázatásával tizenöt embert mentett meg a biztos haláltól. Bizonyosság okából megint előszedte az ujságot és meg nem fogyatkozott lelkesedéssel olvasta fel a Gál csendőrrel szóló híradást.

Prüszkölve robogott be a vonat az állomásra. Venyige bácsi idegesen nyújtogatta a nyakát és Jolán is majd kinézte a szemét, úgy keresték Gál csendőrt a kinyitott ajtóban, meg ablakokban. De nem látták meg sehol, csaldottan néztek egymásra. Ugylátszik, nem jött meg.

— Halló! Venyige uram! Halló!

Ismerős hang szólította Venyige bácsit, egy távolabb álló kocsiból, Babos őrmester intogott az ablakban. Felélénkölve odafutottak. Két vasutas, akiknek még előzően Venyige bácsi Gál csendőr dicső életmentését elbeszélte, utánuk hozta a hordágyat a kocsihöz.

Venyige bácsi az ő hős barátját másként képzelte el. Hatalmasnak, büszke örömtől ragyogónak, aki diadalmas léptekkel jön le a vonatról. Erősnek, óriásnak, ahogyan minduntalan hajtogatta. Ugy jár! Venyige bácsi, mint a természetimádó, aki viharral dacoló faóriást ment megcsodálni és a helyén villámsújtott roncsot talált. Nagyon szárnalmas állapotban volt Gál csendőr, olyannyira, hogy Jolán minden tartózkodása ellenére sirva fakadt. Venyige bácsi is törülgette könnytől nedvesedő szemét, amint szinte élettelenül összezsugorodott hős barátjának hamuszínű arcát meglátta. Szemei, bár nyitva voltak, érzéketlenül, üvegesen meredtek meghatott barátaira.

— Nincs magánál — mondta Babos őrmester, aztán részletes elbeszélésében hü képet adott Gál csendőr állapotáról.

Jolán gondosan betakarta és aztán egyesült erővel vitték a kocsihöz. Óvatosan elhelyezték a kocsiban a párnák és takarók alkotta fészekben, amit Venyige bácsi ügyesen előre elkészített. Babos őrmester ott is segédkezett, aztán elköszönt tőlük...

— Hát már megy, őrmester ur?

— Nem jön velünk?

— Nem, sajnos, nem mehetek. A legközelebbi vonattal vissza kell mennem. Nagyon sok dolgom van. Kezét csókolom. Nagyon kérem, ha állapota komolyra válna, költségemre azonnal sürgönyözzék meg nekem.

— Meg lesz. De inkább azt ígérem, hogy mihelyt javul az állapota, értesíteni fogom őrmester urat. — Igérte Jolán olyan mosolygással, amelyben több volt a szomorúság.

— Isten áldja, őrmester ur. Legyen nyugodt, minden lehető elkövetünk, hogy megint talpra állítsuk hős barátunkat — szolt le a kocsiról Venyige bácsi, aki már a beteg mellé telepedett és vigyázott drága barátja minden lélegzetvételére. Jolán is felült Venyige bácsi mellé és a

kocsi elindult a kórház felé. Babos őrmester még egyszer elköszönt és aztán hamar visszafordult a vasuti állomásra, mert hallotta már a vonatját jönni.

Egész uton szótlanul, aggódva figyelték a nehéz beteg. Jolán nem birt ellenállhatatlanul feltörő könnyeivel. Venyige bácsi elkeseredetten elütközött magában. — Sic transit gloria mundi. — így mulik el a világ dicsősége. Ime, ez a derék ember, aki visszaadta tizenöt embertársának az életet, most itt áll a halál tornácán. Akit fel kellene ékesíteni a diadal minden ragyogásával, itt hever most elégtelenítve. Kevesebbre becsülte a saját életét annak a tizenöt embernek az életénél, azért olyan drága most az ő élete. A legdrágább, mert hiszen kevés ilyen ember van a világon. Örök kár lenne érte. A mindenható Isten igazságos, nem pusztulhat el ilyen nyomorultul az, aki mások életét mentette meg. Amit az orvosi tudomány nyújthat és amit jó baráti szív áldozhat, az most mind rákerül a finom mérleg serpenyőjére, melyen a halál csontkeze méreget, hogy megéri-e a csodát? Felborítsa-e a homokórát vagy hagyja a homokszemeket tovább peregni.

Megújhadó bizakodással emelte ki Venyige bácsi Gál csendőrt a kocsiból.

Odafent már várt az orvos és rögtön megvizsgálta rég nem látott diszbetegét. Ahogy vizsgálta, mind komolyabb lett az arca. Venyige bácsi és Jolán aggodalmas szemmel követték az orvos minden mozdulatát. Jolán nem birta tovább a szívére nehezülő szótlan csendet.

— De ugy-e, doktor ur, felépül?

Az orvos, mintha nem hallotta volna a kérdést, nem felelt, hanem tovább tapogatta Gál csendőrt. Jolán bátor-talanul bár, de mégis még egyszer megkérdezte az orvost. Az felvonta sűrű szemöldökét.

— Nem mondhatok semmit. A teste tele van zuzodásokkal, bár lehet, hogy ezek nem komoly természetűek. De nagyobb bajok vannak. A tüdő, a szív. Különösen a szív. Óriási erőfeszítéssel nagyon megerőltethette magát... Majd meglássuk. Jó az Isten. No, meg a csodák se mentek még ki a divatból.

Amikor a puha, meleg takaróval gyengéden betakarták, Gál csendőr üvegesen merev szemében pillanatra fellobbant az értelem lángja. Ugy rémlett, mintha rájuk ismert volna. Ugy látszott, megörvendett, hogy jó barátait láthatja megint maga körül. Aztán jótékony álmra hunyta le a szemét. Szenvedő arcán megengyhült a kinok képe, megnyugodott arcvonásai visszatükrözték a boldog tudatot, hogy ismét barátai kezében, jó helyen van.

XIX.

Hosszu, keserves hetek multak, telve a halálos válságok szörnyű perceivel. Jolán és Venyige bácsi felváltva virrasztottak drága betegük felett. A gondos, jó orvos nemcsak nappal, de éjszaka is többször nézte meg nehéz betegét. Gyakori látogatók is jöttek. Gál csendőr szárnyparancsnoka és Babos őrmester, de csak messziről néztek, elfogódott csendben a halállal tusakodó bátor életmentőt. Az orvos nem engedett senkit a beteg közelébe, mert a legkisebb izgalom is közvetlen életveszedelmet jelentett volna. Sokszor volt már úgy, hogy a csontkezü kaszás mindenáron rá akart telepedni a fehér ágyra, de nem fért hozzá, mert egyik oldalán ült Jolán, a másikon Venyige bácsi. Ha meg aztán annyira okvetetlenkedett, hogy már ök se birtak vele, akkor, mint csatanyerő legendás lovag, jött az orvos és elüzte az örök ellenséget.

Ritka virág a csoda, a szeretet égő csipkebokrán terem.

A mindenható szeretet mindennél hatalmasabb, még a halálnál is. Csodatevő és életmentő. A csoda megtörtént, a halálos beteg éledezett és az aggódó szeretet megkapta dús jutalmát a nagy örömben. Jolán boldogan írta meg Babos örmesternek, hogy Gál csendör tul van a veszélyen.

Babos örmester őszinte örömmel sietett fiatal bajtársa betegágyához. Gál csendör hálásan szorongatta Babos örmester kezét.

— Nem emlékszem már, hogy mikor hagyott el az öntudatom, de annyit mégis tudok, hogy megint csak örmester urnak köszönhetem, hogy nem hagyott elveszni.

— Derekasán viselkedett, fiam, elismerésre méltó önfeláldozással. Nem hagyhattam az Isten háta mögötti faluban. Ott pusztult volna.

— Nagyon köszönöm, örmester uram, amit értem tett. De ha nem haragszik meg, van még egy kérésem. Ott az a szatócs meg a felesége, nagyon derék emberek. Jószíven megsegítettek a bajban és nem akartak tőlem pénzt elfogadni. Arra kérem, örmester ur, hogy a zsoldomból vegyen nekik valami emléket, amit szívesen fogadnának.

— Jól van, fiam, legyen nyugodt, hogy jól elintézem. Csak maga most egyébbel ne törődjék, mint a gyógyulással. Igyekezzen minél hamarabb meggyógyulni, mert a százados ur mondotta, hogy ki van szemelve altiszti iskolába.

— Mikor kezdődik?

— A jövő hónap közepén.

Gál csendör szíve megremegegett a nagy örömtől. Boldog volt, hogy előjárói ilyen jóindulattal gondoskodnak a jövőjéről. Nem is sajtette, hogy leghöbbs vágya ilyen hamar teljesezésbe megy. Egy év múlva már örsvezető lehet. Nagyon boldoggá tette őt ez a hír; amióta meghallotta, állapota szemlátomást gyorsan javult. Az orvos egyszer szövé is tette Babos örmester előtt, amikor megint látogatába jött.

— Ugy látszik, hogy csodadoktor az örmester ur, mert amióta idejár, azóta a betegünk rohanvást gyógyul. Ha így halad, még egészségesebb lesz, mint volt egészséges korában. Hát sugja meg nekem, örmester ur, micsoda csodaszere van?

Babos örmester mosolyogva fejet hajtott az orvos előtt.

— Csodaorvos csak egy van és az a doktor ur. Lehetőségem mindamelllett, hogy én is kicsit hozzájárultam, mondják, hogy az öröm a leghathatósabb gyógyír.

— Nos, talán valami örömhirt hozott?

— Igen, olyat közöltem vele, aminek nagyon megörült. Elmondottam neki, hogy altiszti iskolába fogják vezényelni. Annak örvendett meg úgy, hogy most attól gyógyul ilyen gyorsan.

Az orvos elkomolyodva huzta fel bozontos szemöldökét.

— Mikor lesz az?

— A jövő hónap közepén kezdődik.

Az orvos elgondolkodott. Aztán homloka redői lassan elsimultak és a teljes megnyugvás jeléül seprős szemöldöke is visszatért eredeti helyére.

— Nohát, igen, addig még majdnem négy hét. Azalatt összeszedheti magát annyira, hogy nem árt meg a tanulás.

Gál csendör aggódva leste az orvos szavait. Félt, hogy betegsége miatt esetleg kimarad az altiszti iskolából és akkor egy évet veszítene.

Annál nagyobb volt az öröme, amikor az orvos megállapította, hogy addigra egészséges lesz. Mindenben lelkiismeretesen betartotta az orvos utasításait, nehogy egy perccel is késleltesse a gyógyulást. Csak azért, hogy ki ne maradjon az altiszti iskolából, mert egyébként, nem vágyott volna el a kórházból. Hiszen nagyon jó dolga volt, min-

denki kényeztette. A napok mind rövidebbek lettek és a kezeléssel, látogatásokkal, meg olvasással gyorsan multak a nappalok. A mindjobban megnyuló esték pedig nagyon kedélyesen teltek. Mihelyt beesteledett, mindig bejött Venyige bácsi a sakktáblával és tanította Gál csendört sakkozni, aki hálás tanítványnak mutatkozott. Nagyon boldoggá tette Venyige bácsi, hogy megtanította erre a kedves, szellemes játékra, mely a legjobb időtöltésnek bizonyult. El is határozta, hogy az örsre elvisz egy sakktáblát és megtanítja pajtásait sakkozni. Jobb lesz, ha ilyen nemes időtöltéssel köszörülök az eszüket, semmint hogy üres idejükben ásitozva unatkoznak vagy pusztá unalomoól a kocsmázást megkivánják.

Eleinte persze mindig Venyige bácsi győzött. Később, amint Gál csendör kezdett a sakktudományba beletanulni, már változatosabbak és hosszabbak lettek a játszmák. Nemsokára pedig már mint egyenlő értékű ellenfelek küzdöttek egymással, olyan erősen, hogy a játszma gyakran elnyult a vacsoráig. Sőt sokszor még akkorára sem fejezték be, csak amikor Jolán már rájuk szölt, hogy kihül a vacsora. Hármasban megvacsoráztak és aztán takarodóig kedélyesen elbeszélgettek. Így telt el egyik nap a másik után és azalatt ez a három egybehangolt ember annyira összezokott, hogy már előre is irtóztak az elválás gondolatától, mert nem is tudták elképzelni, hogyan is lehetnének meg egymás nélkül.

Egyszer, sakkozás közben, tréfálva mondta Venyige bácsi:

— Na ni, talán beleszeretett a királynémba?

Gál csendör, bár nem tudta volna okát adni, mélyen elpirult.

— Én? Dehogy is.

Kényszeredetten, kacagva felelt és egyszerre módfelett ideges lett. Pedig Venyige bácsi tréfás, ártatlan megjegyzését nem olyan célzattal mondotta, mint ahogyan azt Gál csendör tévesen értelmezte. Idegessége annyira megzavarta, hogy következő lépéseit mind elhioázta. Venyige bácsi pár huzás után diadalmasan kiáltotta.

— Matt!

— Az ám, nem is ügyeltem — mondta szórakozottan Gál csendör és kedvetlenül egymásra borította a bábukat.

— Na, még egyet — indítványozta Venyige bácsi és kezdte a bábukat sorba állítani. Gál csendör ellenkezett.

— Elég volt mára.

— Elég bizony, úgy is mindjárt hozom a vacsorát — mondta Jolán és hosszukás, finom ujjáival a dobozba gyömöszölte a sakkbábukat. Venyige bácsi nem vette észre Gál csendör zavarát és a sakkozók ősi szokása szerint, megtárgyalta az utolsó játszma esélyeit. A végén kacagva mondta Jolánnak.

— Beleszeretett a királynémba, azért vesztett. Mindig csak a királyné szoknyája után járt, nem látott, nem hallott, mint a dürrögő fajdkakas. Ő is úgy járt, puff! Lepuffantották.

Harsogva kacagott Venyige bácsi és széles jókedvében nem vette észre, hogy Gál csendör még idegesebb lett.

(Folytatjuk.)

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN százados.

HELIOS-nyomda Budapesten, VII., Sip-utca 3. sz.

Telefon: József 413—27.

Felelős vezető: Weitz Károly.